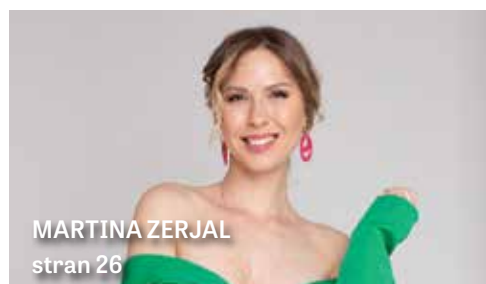
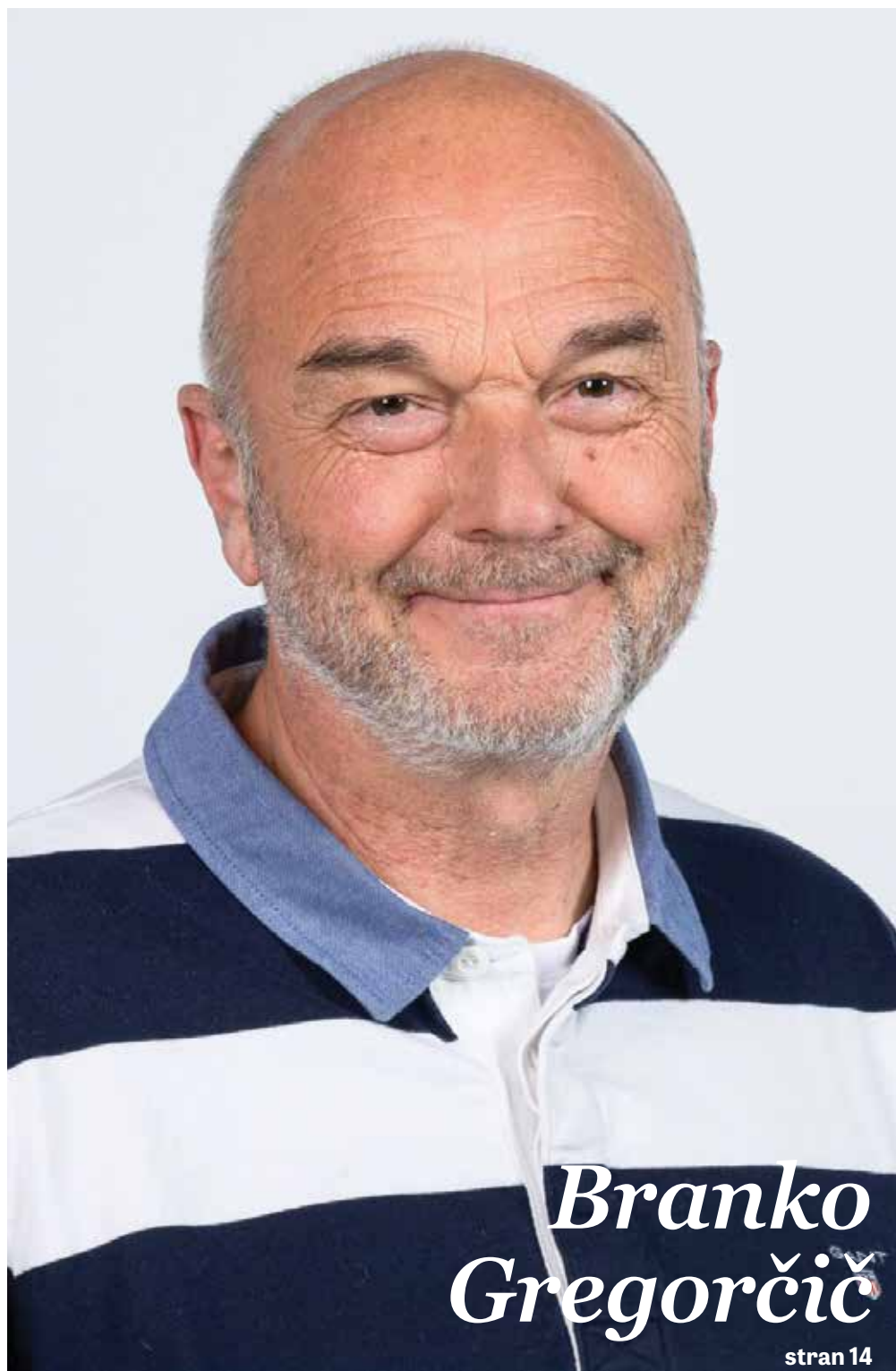

OBALA[®] *plus*

SEPTEMBER 2024

številka 67

stran 10

ČASOPIS IN PORTAL ZA SLOVENSKO ISTRO S POGLEDOM NA MORJE

Piran - Izola - Koper - Ankaran, vsak mesec brezplačno v gospodinjstva.

WWW.OBALAPLUS.SI

Sveže vsebine vsak dan na spletu

Tomos

Politična odločitev, da tovarno motornih koles namesto v Sežani postavijo v Kopru, je za sabo potegnila usodo tega obmorskega kraja, njegovega prostora in ljudi.

Gotovo vsakdo pozna nekoga - ali je (bil) tudi sam ta zanesenjak – ki je v svoji kleti ali garaži »šraufal« katerega od kultnih Tomosovih mopedom. Ti so v Kopru nastajali vse od leta 1954, ko se je slovensko politično vodstvo odločilo, da Tovarno motornih koles Sežana, krajše Tomos, postavi v Koper.

TOVARNO JE SLAVNOSTNO OTVORIL TITO

Delavnice za montažo motorjev so bile sprva začasno vmeščene ob severnem robu mestnega jedra, in sicer v prazne prostore preseljene tovarne ribjih konzerv. Vodstvo je podpisalo licenčno pogodbo z graškim podjetjem Steyr-Daimler-Puch za izdelavo motorjev in tako postopoma vzpostavilo lastno proizvodnjo. Ambiciozne cilje so uresničevali pos-

topoma, preboj pa se je zgodil z izgradnjo novega tovarniškega kompleksa. Ta je bil v Olmu dokončan leta 1959, 14. junija istega leta ga je slavnostno otvoril Josip Broz Tito.

Tudi kasneje je tovarno obiskalo več uglednih mednarodnih gostov iz vrst vodilnih politikov neuvrščenih držav: etiopski kralj Haile Selassie, egiptovski predsednik Gamal Abdel Naser, predsednica vlade Šrilanke Sirimavo Bandaranaike in drugi.

VODILNI ZAPOSLOVALEC

Kot pripoveduje dr. Neža Čebren Lipovec, raziskovalka

Tomos je odigral tudi ključno vlogo pri oblikovanju nove podobe Kopra. Že v prvih povojnih urbanističnih načrtih za Koper arhitekta Nika Bežka je bil prostor med Škocjanom in Olmom predviden za postopno rast obrtno-industrijske cone. Visoko arhitekturno vrednost je imel novi tovarniški kompleks v Olmu, ki sta ga 1955 zasnovala arhitekt Miroslav Gregorič in statik Danijel Smrekar. Sestavljale so ga proizvodne hale in paviljonsko zasnovane upravne stavbe. »Kompleks je bil zgleden primer moderne industrijske arhitekture,« opisuje dr. Neža Čebren Lipovec.

Hiter razvoj tovarne pa je spodbudil množično zaposlovanje in posledično tudi priseljevanje iz vseh jugoslovanskih republik, kar je narekovalo tudi hitro gradnjo stanovanj. Za Tomosove delavce so bile že leta 1956 načrtovane osemnadstropne stolpnice v Smedeli, tik ob obstoječi modernistični soseski t. i. »radio-tranzistorjev«. Zaradi slabe nosilnosti tal niso bile izgrajene. V zameno je bil 1957 po načrtih Eda Mihevca zgrajen znameniti Tomosov nebotičnik za samske delavce na Belvederju. »Odlikovala ga je izjemna modernost v podobi in zasnovi, v mestu je bila to edina stavba z dvigalom,« razlaga raziskovalka.

Večina stanovanj za Tomosove delavce je bila kasneje zgrajenih v Smedeli, moderni soseski, ki jo je 1956 zasnoval Bežek. Od 1958 je njeno podobo narekoval arhitekt Mihevc. »Z ekipo sodelavcev iz lokalnega Investbiroja je v svojem značilnem tradicionalističnem tonu zasnoval tudi drugi dve soseski, ki sta gostili delavce Tomosa. Od 1962 se je pri Škocjanu - nova Šalara nadaljevala gradnja soseske delavskih vrstnih hišic ob že obstoječih vrstnih hišicah podjetja Stil. 1965 je bila zasnovana še soseska atrijskih hišic in večstanovanjskih stavb v Olmu. Gradnjo stanovanj je spremljala gradnja družbenih centrov (trgovin, pošt, barov, trafik ...) ter vrtcev, postopoma tudi šol,« še pripoveduje Čebren Lipovec.

s Fakultete za humanistiko v Kopru, je Tomos izjemen spomenik povojnega razvoja tako Kopra in Istre kot tudi Slovenije in Jugoslavije. »Tovarna je zaznamovala Koper in podeželje z gospodarskega, prostorskega in predvsem družbenega vidika. Tomos je skupaj s pristaniščem predstavljal enega od dveh stebrov severnoistrskega povojnega gospodarstva. Bil je vodilni zaposlovalec v regiji. Tovarna je bila vzorčni primer socialistične družbene organizacije – emblem jugoslovanskega socialističnega samoupravljanja,« pripoveduje.

Od petih zaposlenih leta 1954 je v naslednjem desetletju število skokovito naraslo, Tomos je v povprečju zaposloval okoli 3000 delavcev, največ, 4200 jih je bilo 1971. Izdelovali so motorna kolesa, izvenkrmne motorje, tudi črpalke, multikultivarje in vlečnice za smučarje. Tomos je postal prepoznaven tudi v tujini, 1965 je bila na Nizozemskem odprta tovarna Tomos Nederland, 1971 pa v Gani tovarna Tomos Ghana, ki jo je vodil Aurelio Flego, oče televizijske voditeljice in modne blogerke Lorelle Flego ter radijskega voditelja in glasbenega producenta Andrea F. Njuna mati, Isabel Flego, je njihovo afriško obdobje opisala v knjigi Spomini iznad Ekvatorja, ki je izšla pred nekaj leti.

MAMA, DOM IN KRUH

»Tomos je pomenil predvsem temelj kolektivne identitete številnih prebivalcev mesta. Tovarna ni bila le proizvodni prostor, ampak je bila zasnovana celovito. Njeni oddelki so obsegali vse faze od snovanja do proizvodnje in prodaje. V socialističnem duhu je bilo poskrbljeno za zaposlene. Tovarna je imela svojo zdravstveno, zobozdravstveno in fizioterapevtsko ambulanto, planinsko društvo, nogometno ekipo in časopis. V njenih prostorih so organizirali številna praznovanja, zabave in družabne dejavnosti. Pogosto sta bila v tovarni zaposlena oba starša ene družine, tako je tovarna sooblikovala življenja celotnih družin, torej ne »le« treh ali štirih tisoč zaposlenih. Usmerjena v dobrobit svojih delavcev je predstavljala in še danes predstavlja močan občutek pripadnosti,« poudarja Čebren Lipovec. Nekdanji zaposleni so denimo na spominskem večeru »Pripovedujem zgodbo mesta: Tomos v naših spominih« leta 2012 pomen tovarne opisali tako: »Bila je naša mama, naš dom, naš kruh.« Tomosovi mopedi in izvenkrmni motorji so medtem postali simboli prosperitete jugoslovanskega socializma in hkrati tudi gibanja neuvrščenih. Tomosove kolibrije so uporabljali tanzanijska kurirska služba na peščenih terenih, alžirski brigadirji in sirska policija.

DIRKANJE S TOMOSI

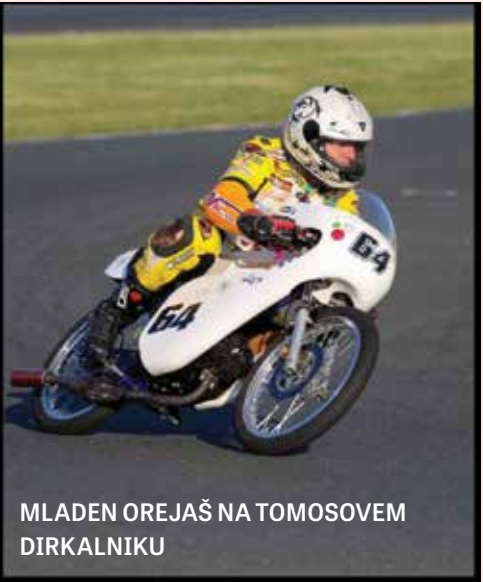
Od prve tekme v Portorožu 1958 pa je Tomos slovel tudi po svojih dirkalnikih in po zmagah svojih dirkačev na domačih, nato pa tudi številnih mednarodnih tekmah. Ena takih bo tudi letošnja jesen na letališču Portorož.

V počastitev 75. obletnice motoGP dirk bo namreč Avtomoto društvo Domžale 13. oktobra 2024 organiziralo Festival starodobnih dirkalnih motorjev in promocijske dirke v razredih 50-500 ccm pod imenom Classic moto race festival.

Prve motodirke so bile po cestah Portoroža že 1958, na Aerodromu Portorož pa vse do leta 2002. Kot posebni gost bo na letošnji dirki najuspešnejši voznik v cestno hitrostnem motociklizmu, petnajstkratni svetovni prvak Italijan Giacomo Agostini. Na dirko je prijavljen tudi že Koprčan Mladen Orejaš, ki dirka na repliki Tomosovega D6.

Zaradi pomanjkanja domačih dirk Orejaš v zadnjem času tekmuje na hrvaškem motociklističnem prvenstvu starodobnikov, kjer bo na prihodnjih dirkah lovil mesto na stopničkih v skupnem seštevku. Kot pravi dirkač, v prvenstvu domala vsi tekmujejo s Tomosi, izjema sta dve Hondi. Na Hrvaškem je tudi zelo popularna amaterska moto liga, kjer vozijo samo Tomosove starodobnike. Med Šmarjami in Dragonjo imajo še vztrajnostno dirko, kjer tekmujejo z avtomatiki, prilagojenimi kros stezam, pred leti pa so bili popularni tudi »drag raci« na Serminu.

»Že kot otroci smo noreli s temi motorji, dirke pa organizirali na parkiriščih, poligonih ...,« se spominja Orejaš, ki mu Tomosov dirkalnik predstavlja izziv, dirka pa poseben »gušt«. Ker je dele za dirkalnik danes nemogoče dobiti, mu pri popravilih pomagajo prijatelji, z drugimi dirkači pa si tudi izmenjujejo nasvete in ideje glede nastavitve. »Na dirki pa smo nato tekmeči,« pravi Orejaš in dodaja, da komaj čaka tekmo v Portorožu.

EVA BRANC

Leta 2021 so v koprskem Libertasu pripravili razstavo o Tomosu, ki si jo je ogledalo več kot šest tisoč ljudi. V Kopru, na novi lokaciji na Kidričevi ulici 23a, pa domuje tudi muzej Tomos, kjer obiskovalci lahko vidijo izjemno zbirko originalnih Tomosovih motorjev, veliko fotografij, marketinškega in propagandnega materiala. »Ogledi so vodeni in obiskovalcem znamo odgovoriti na vsa vprašanja. Odziv je izjemen. Od odprtja smo našli preko 2500 obiskovalcev s celega sveta in bivše skupne države, ki ciljno pridejo v Koper prav zaradi Tomosovega muzeja in zbirke. Ocene na googlu so same petice, kar veliko pove, kako delamo,« pravi Stevo Vujič, ki je idejo za muzej dobil pri svoji družini, saj je bil njegov oče zaposlen v Tomosu. »Mi tega ne razumemo samo kot muzej motorjev, ampak kot zgodbo ljudi, mesta in časa, v katerem je deloval Tomos,« še pravi Vujič.

Muzej je odprt ob sredah in petkih od 18 do 21 ure in sobote in nedelje od 10 do 13, se pa lahko dogovorijo s skupinami ali posamezniki tudi izven urnika, če je to možno.

Dolgo vroče poletje

SUŠA PRIZADELA KMETE, K SREČI NE VODOVODA, ŠE VEČJA NADLOGA PA JE »SUŠA« V PROMETNIH KOMUNIKACIJAH IN PRI DOGRAJEVANJU DRUGE INFRASTRUKTURE.

»Dolgo vroče poletje« še ni za nami, mnogi pa so se ga naveličali že sredi avgusta. Zdaj je že več kot 50 zaporednih dni, ko v obmorskih krajih niti ponoči temperatura ni padla pod 20 stopinj Celzija. Morje je že v začetku julija doseglo nadpovprečnih 29 stopinj in se sredi avgusta močno približalo 30 stopinjam. V času pisanja je imelo še zmeraj več kot 27 stopinj, kar je nad dolgoletnim povprečjem za konec avgusta. Problem je v času trajanja in v tem, da napoveduje nič kaj prijetne burne vremenske dogodke jeseni, kot smo jih doživeli novembra lani s poplavi in lebičadami. Dolga suša je letos močno prizadela primorske kmete, predvsem pridelovalce vrtnin in plodovk.

Sreča v tem pretoplem in dolgem vročem poletju je, da v Istri tokrat ni zmanjkalo vode, saj je obilno deževje še junija dodobra napolnilo podzemne vodne vire, zato so v Rižanskem vodovodu Koper speljali poletje brez redukcij vode, kar pa je hkrati potuha za tiste, ki zavlačujejo z izvedbo dolgoročnih in trajnih rešitev oskrbe Istre z vodo. Dve leti po katastrofalni suši je narejenega premalo za to, da bi bili lahko res brez skrbi.

MORJE JE SPET PREDALEČ OD PRESTOLNICE

Še večji globalni problem Istre so izrazito neprimerne prometne komunikacije, ki vse resneje ovirajo normalno življenje in delo v Istri. Upoštevač turistično in logistično razvitost regije je problem prometne neurejenosti še bolj izrazit. Prednost koprške regije, ki jo je pridobila z dograditvijo avtomobilske ceste od prestolnice do morja, se je v 20 letih povsem razblinila. Pot iz Ljubljane do morja (in obratno) je postala nočna mora. Država je imela 20 let časa za rešitve, ki pa jih očitno ni hotela in še zmeraj noče reševati. Zelo slabo je poskrbljeno tudi za javni prevoz. Dograditev drugega tira bo čez dve leti komaj opazno reševala problem. Na tirih bo sicer precej več prostora tudi za potniške vlake do Kopra (zdaj vozijo le trije na dan), vendar bi morala država že zdavnaj graditi povsem novo hitro železniško progo tudi med Divačo in Borovnico, če bi hotela v naslednjih letih vzpostaviti približno evropske železniške standarde.

Med Ljubljano in Razdrtim pa bistveno hitreje graditi tretji avtocestni vozni pas. V primeru avtoceste so na mestu pobude, da bi morali za tranzitne uporabnike podražiti cestne vinjete, saj zanje že kakih 15 let veljajo skoraj enake cene. Dražje vinjete ne bi rešile problema, bi pa prinesle Darsu nekaj več manevrskega kapitala. Tretji pas do Razdrtega bi država morala zgraditi najkasneje v treh letih, če drugače ne, tudi z angažiranjem izvajalcev (in projektantov) izven EU. Seveda to spoznanje ni od danes, ampak se krepi že več kot deset let.

Poletje je bilo zahtevno tudi zaradi drugih naravnih pojavov, denimo zaradi sluzenja morja, ki je verjetno odneslo nekaj turističnega obiska. Začuda so v piranski občini zabeležili (6-odstotni) upad turističnega obiska le junija meseca, ko še ni bilo sluzenja morja. Julija je bilo turistov podobno kot leto prej, avgusta pa jih bo morda tudi za kak odstotek več. Za slabšo organiziranost in položaj obalnih občin nikakor ni kriva samo država. Same tri občine na primer doslej še niso uspele sprejeti dolgoročnih prostorskih načrtov (OPN), čeprav se nanje pripravljajo vsaj 15 let, kar kaže na neracionalno izkoriščanje prostora. Počasnost se kaže tudi pri urejanju novih kopališč. Država je občinam Izola in Koper že pred osmimi leti odstopila obalno cesto, šele letos v začetku leta sta občini prišli do idejnih rešitev za ureditev obale. V najboljšem primeru bodo z deli po teh rešitvah lahko začeli obalo urejati šele 2027, deset let po pridobitvi ceste. Obala med Izolo in Koprom je strateškega državnega pomena, saj bi 3,5 kilometra urejene plaže veliko prispevalo k turistični ponudbi teh dveh občin. To je tudi bil namen selitve ceste v predor.

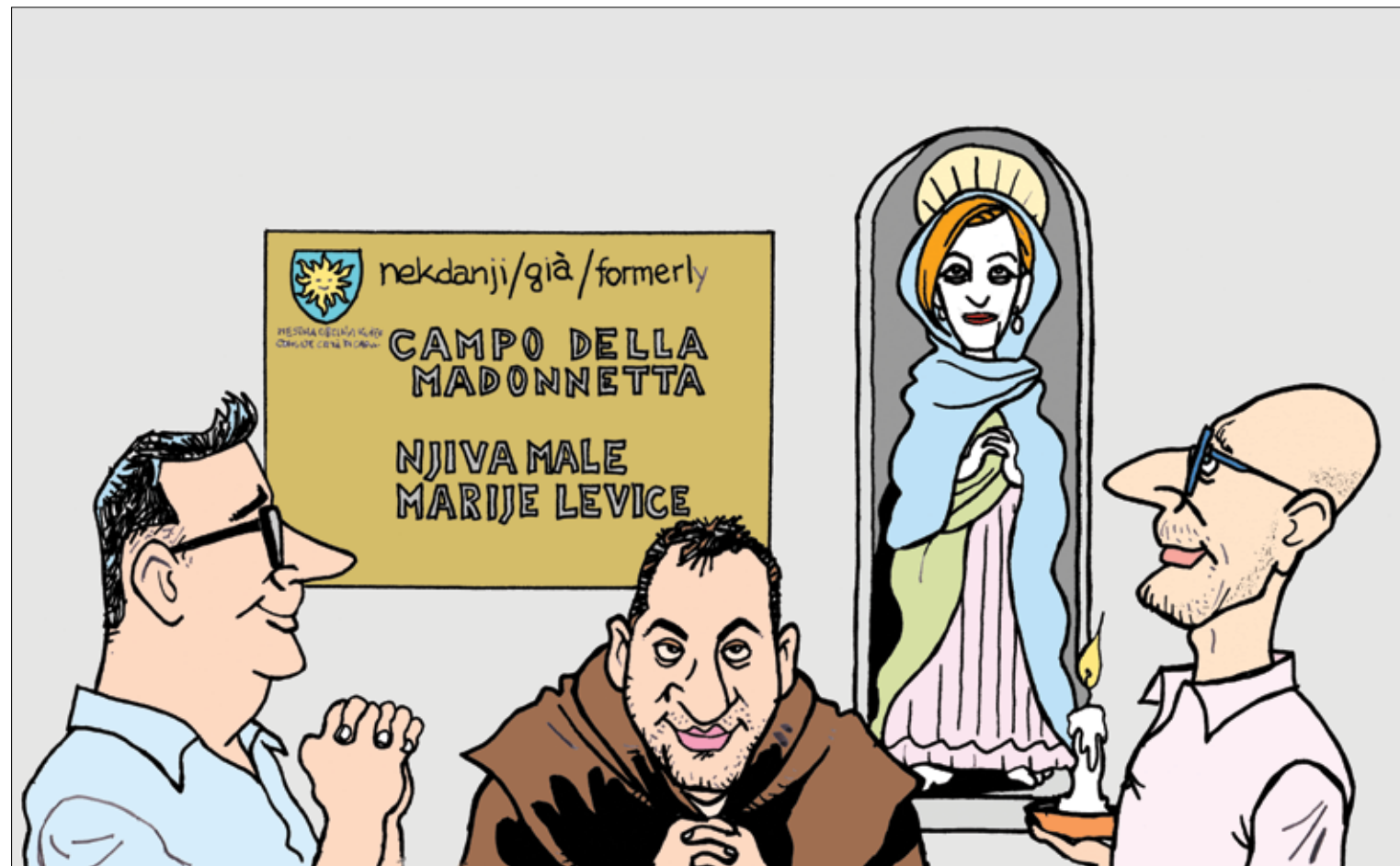
NI VEČJIH PREMIKOV PRI INFRASTRUKTURI

V županovem kabinetu piranske občine se zelo trudijo, da bi dali vsaj vtis izredno delavnosti, vendar velikih premikov doslej ni videti. Še največji premik (ki ga prej 20 let niso uspeli) so začeli še v prejšnjem mandatu in letos končno pridobili uporabno dovoljenje za ureditev privezov v Jernejevem kanalu. Med letošnjimi pridobitvami sta dva (nekoliko po-

BORIS
ŠULIGOJ

zno v sezoni) obnovljena večja hotela (Riviera in Hotel Krka Strunjan). Pridobitev je vsekar tudi pasja plaža v Luciji, čeprav se nekateri Lucičjani, ki nimajo psov, jezijo, da so izgubili domačo plažo. Racionalna poteza je odločitev o povišanju turistične takse v naslednjem letu. Z zamudo (šele v zadnjem delu sezone) se je župan odločil narediti red zaradi prekomernega hrupa in redarji so začeli meriti prekoračitve. Doslej še nimamo poročil o tem, koliko so na ta način prispevali k redu, kajti nekaj zelo agresivnih posameznih podjetnikov, ki si je doslej jemalo monopol nad prijaznim okoljem in je samo določalo standarde hrupnosti, se že dolga leta obnaša kot oblast nad oblastjo. Šele ko je hrup presegal vse meje, skuša župan ukrepati. V občini so naredili premalo za boljše urejanje kopališč, ki so ponekod že več kot 50 let enako zanemarjena. Uničili so teniška igrišča, na katerih so trenirali največji svetovni teniški asi. Začrtali so sicer nekaj kolesarskih stez na asfalt, niso pa poskrbeli za primerljive, prave kolesarske steze, kakršnih imajo drugod po Sloveniji na stotine kilometrov. Prav tako ni jasno, kdaj se bo kaj premaknilo pri vrsti črnih točk, ki kazijo Portorož, ker so določene parcele strateško prevzeli vlagatelji z različnimi načrti in nameni. Ker nesreča nikoli ne počiva, se je julija vsem tem črnim točkam pridružilo še pogorišče bivšega gostinsko-poslovnega objekta Tivoli pred hotelom Kempinski Palace v samem središču turističnega kraja. Od ureditve teh »pogorišč« in zanemarenih omenjenih predelov kraja, je precej odvisno počutje v kraju. Nesprejemljivo počasi se odvija prenova celo pičlih 300 metrov ceste IX. Korpusa v Piranu (alternativnega dostopa do mesta), ki bi jo morali dokončati do konca maja, zdaj pa vse kaže, da se bodo prenovitvena dela končala šele oktobra. Ni niti znano, kako in kdaj namerava občina obnoviti sprehajališče na piranski Punt. Dokler se ne bodo dogovorili, kako naj se spopadejo s poplavi, v Piranu ne bodo rešili ničesar, da o najmanj dveh nujnih garažnih hišah (v Portorožu in Piranu) niti ne govorimo. Seveda bo prej konec mandata, kot bo uresničena katera od omenjenih večjih nalog, ki čakajo župana Pirana.

FRANCO JURJ

NOVA TOYOTA C-HR

HYBRID ELECTRIC
ALI PLUG-IN HYBRID

VSAKA IZBIRA ŠTEJE

DO 10 LET JAMSTVA

 FINALIST

Povprečna poraba goriva za vozila Toyota C-HR Hybrid: od 4,7 do 5,1 l/100 km in emisije CO₂: od 105 do 116 g/km. Emisijska stopnja: za 2,0 hibrid EURO 6 AP in za 1,8 hibrid EURO 6 AM. Emisije NOx: od 0,0036 g/km do 0,0049. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. 10 letno jamstvo hibridne baterije velja ob rednih servisih na 1 leto ali 15.000 prevoženih km (kar nastopi prej) pri pooblaščenih prodajno-servisnih Toyota trgovskih mrežah. Po preteku tovarniške garancije vam ponujamo brezplačno vključitev v program jamstva Toyota Relax (vse do starosti 10 let ali 185.000 km). Slika je simbolična. Več na www.toyota.si.

AVTO CENTER JEREB 051/233-101, 051/682-666

Po tridesetih letih se v Portorož vračajo moto dirke.

V tem športu je svoj pečat pustila tudi tovarna Tomos in njihovi vozniki, ki so uspešno zastopali slovenske barve na dirkah za svetovno prvenstvo. Prve moto dirke so bile po cestah Portoroža že leta 1958 in do leta 1968 in jih je obiskalo preko 50.000 gledalcev na posameznih dirkah ter nadaljevale leta 1991 na Aerodromu Portorož vse do leta 2002. Prav zaradi teh dejstev je Primorska in obala zelo ponosna na to in ima podporo lokalne in državne skupnosti. CLASSIC MOTO RACE FESTIVAL-A se bo udeležilo preko 50 razstavljalcev starodobnih dirkalnih motorjev.

Dirke se bodo udeležili dirkači iz Sloveni-

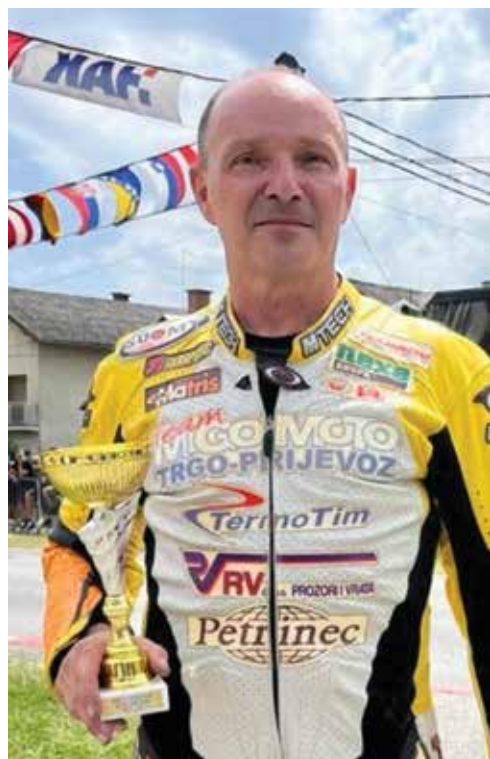
je, Hrvaške, Italije Avstrije, Nemčije itd., ki bodo nastopili v vseh tekmovalnih razredih.

Tekmovalna proga bo dolga 1700 m, široka najmanj 7 m. Prvo vodilo pri načrtovanju proge je varnost gledalcev in dirkačev, ter postavitve velikega števila zaščitnih bal slame, kot v obdobju pred 75 .leti.

Postavitve proge in prireditvenega prostora proge se bodo lotili 12. oktobra 2024, od 12.ure dalje, dan pozneje, **13. oktobra**, pa bo potekal od 8.30 ure uradni trening z merjenjem časa - KVALIFIKACIJE ter ob 13. uri svečano odprtje festivala in začetek dirke po posameznih kategorijah. Za var-

nost dirkačev kot gledalcev bo poskrbljeno. Poleg dirke čaka gledalce in obiskovalce še pester celodnevni spremljevalni program.

V sklopu dogajanja bo na Aerodromu Portorož, 13. oktobra 2024 ob 12. uri tudi novinarska konferenca, ki jo pripravlja organizator dirke, AMD Domžale. Na njej bosta misli pred dirko strnila njihov častni gost Giacomo Agostini in Peter Verbič.

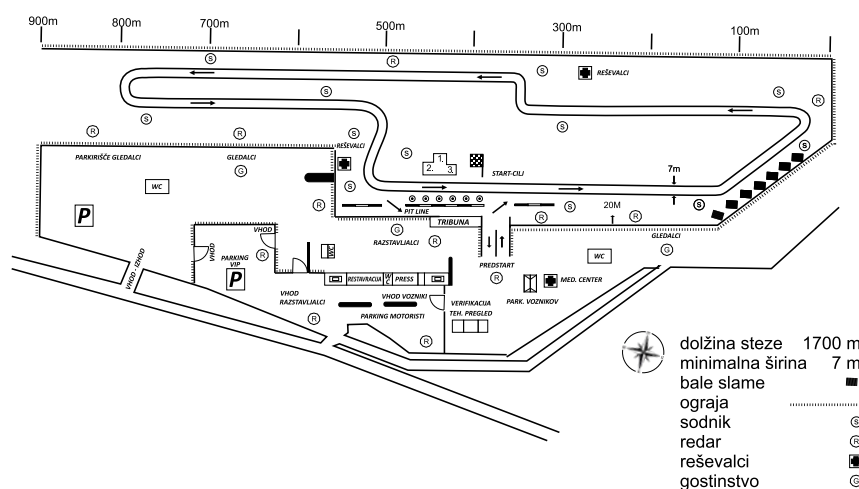

Mladen Orejaš, Koprčan, se je na dirko s svojim starodobnikom - repliko tomo-sovega D6, prilagojeno po pravilniku za klasične starodobnike, že prijavil. Kot nam je povedal Miško, tako ga kličejo domači, svojo strast do motorjev goji že od malih nog in ta ljubezen traja še danes. Zelo rad se odzove na kakšno dirko in še danes, pri svojih 60-ih tekmuje in je marsikateremu mladeniču kos. »Zelo sem vesel, da se dirka vrača po dobrih 20 letih na letališče v Portorož. Motoristi pogrešamo take dogodke pri nas. Komaj čakam.« Upa in si želi, kot vsi prijavljeni, da bo na koncu stal na zmagovalnih stopničkah in da ga nagrado prejel od legendarnega Giacomina Agostinia.

CLASSIC MOTO RACE FESTIVAL

Portorož 2024

Letališče Portorož 13.10.2024

PREISKOVANJE POMORSKIH NESREČ IN INCIDENTOV

Pomorske nesreče so del zgodovine že od začetka ploube. S povečevanjem trgovine je nastala potreba po določitvi odgovornosti za škodo zaradi nesreč.

Sprva so varnostne predpise določali nepisani običajni zakoni, ki so kasneje postali dokumentirani. Pomorske države, kot so Anglija, Francija, Nizozemska in Španija, so bile odvisne od trgovine. Britanski imperij je imel ogromno trgovsko mornarico, ki je letno izgubljala več kot 2.000 ladij. Ta izguba je pritegnila pozornost britanske zakonodajne oblasti, kar je privedlo do prvega preiskovalnega odbora britanskega parlamenta 1860. Namen preiskave je bil izboljšati varnost, ne pa kaznovanje krivcev. Promolnina v preiskavah pomorskih nesreč je bila katastrofa ladje »Titanic« 1912. Ta nesreča je vzpodbudila ustanovitev Mednarodne pomorske organizacije (IMO) in sprejetje Mednarodne konvencije o varstvu človeškega življenja na morju (konvencija SOLAS), ki je povečala varnost na morju. Ta je zahtevala, da države vodijo preiskave pomorskih nesreč, da bi lahko razkriale regulativne pomanjkljivosti. Kodeks o preiskovanju pomorskih nezgod in incidentov določa smernice za preiskovalce in vključuje določbe konvencije SOLAS, Mednarodne konvencije o tovornih črtah in Mednarodne konvencije o preprečevanju onesnaževanja z ladjimi. Pomorska nesreča pomeni vsak dogodek na ladji ali v zvezi z ladjo, kjer oseba umre ali utrpi hudo telesno poškodbo, povezano z delovanjem ladje, padca z ladje med delovanjem, izgube ali domnevne izgube ali zapuščenosti, poškodovanosti, naseda, nesposobnosti za plovbo, trka, povzročene premoženjske škode zaradi delovanja ladje ali onesnaženja okolja zaradi poškodbe ali delovanja ladje.

Slovenija je mednarodne in zahteve Evropske unije prenesla v Pomorski zakonik in Uredbo o preiskovanju pomorskih nesreč. Pomorski zakonik med drugim določa, da namen preiskovanja ni ugotavljanje odgovornosti, temveč ugotavljanje vzrokov nesreče, preprečevanje ponovitve in izboljšanje varnostnih standardov.

Služba za preiskovanje pomorskih nesreč in incidentov je bila ustanovljena 16. januarja 2013 in deluje v okviru Ministrstva za infrastrukturo. Pristojna je za vodenje preiskav o pomorskih nesrečah, v katere so vključene ladje, ki plujejo pod slovensko zastavo, nesreče do katerih pride v notranjih morskih vodah ali teritorialnem morju Republike Slovenije, kakor tudi nesreče, ki zadevajo druge pomembne interese Republike Slovenije ne glede na zastavo države ladje. Sedež službe, ki ima dva preiskovalca, je v Izoli. Preiskovalec opravlja poleg nalog preiskovanja pomorskih nesreč in incidentov tudi preiskavo delovnih nesreč v koprskem tovrnem pristanišču, če so te povezane z delovanjem ladje ali ladijskimi operacijami. Odgovoren je za preiskave, analizo vzrokov, predlaganje ukrepov in objavo varnostnih priporočil.

Upoštevati mora navodila IMO o pravič-

nem obravnavanju pomorščakov in zagotavljati, da preiskave izpolnjujejo nacionalne in mednarodne predpise. O pomorskih nesrečah mora obveščati Evropsko komisijo in ji posredovati podatke, pridobljene s preiskavami, ter obvestiti bodisi državo zastave ladje, obalno državo in druge države, katerih državljani so bili prizadeti. Preiskave pomorskih nesreč in predložitev poročil so pomembne zaradi izpolnjevanja mednarodnih obveznosti, analize varnostnih vprašanj in zagotavljanja tehnične pomoči. V zadnjem letu je bilo v slovenskem morju in v koprskem tovrnem pristanišču zabeleženih 11 dogodkov.

Med temi so bili trije resni, en manj resen ter 7 incidentov. Od tega je bilo preiskovanih 6 primerov. Vsi podatki o dosedanjih preiskavah so dostopni na spletu (preiskovanje pomorskih nesreč in incidentov | GOV.SI)

Preiskava pomorskih nesreč je bistvena za izboljšanje pomorske varnosti, varovanje okolja in zagotavljanje skladnosti z mednarodnimi standardi. Vključuje usklajeno prizadevanje nacionalnih in mednarodnih organov, ki sledijo strukturiranim postopkom, da se iz preteklih incidentov naučimo in preprečimo prihodnje nesreče. V Evropi imajo odločilno vlogo organizacije, kot je Agencija za pomorsko varnost (EMSA), ki zagotavlja tehnično strokovno znanje in operativno pomoč za izboljšanje pomorske varnosti, pripravljenosti in odzivanja na onesnaženje ter pomorske varnosti, pri usklajevanju teh prizadevanj in zagotavljanju, da pomorske dejavnosti ostajajo varne in trajnostne.

Pripravil kap. Vladimir Vladović

Simulator za urjenje žerjavistov

€

Staro kabino so predelali v sodoben učni pripomoček in jo prilagodili ter nadgradili, da sedaj omogoča resnično izkušnjo vožnje žerjava.

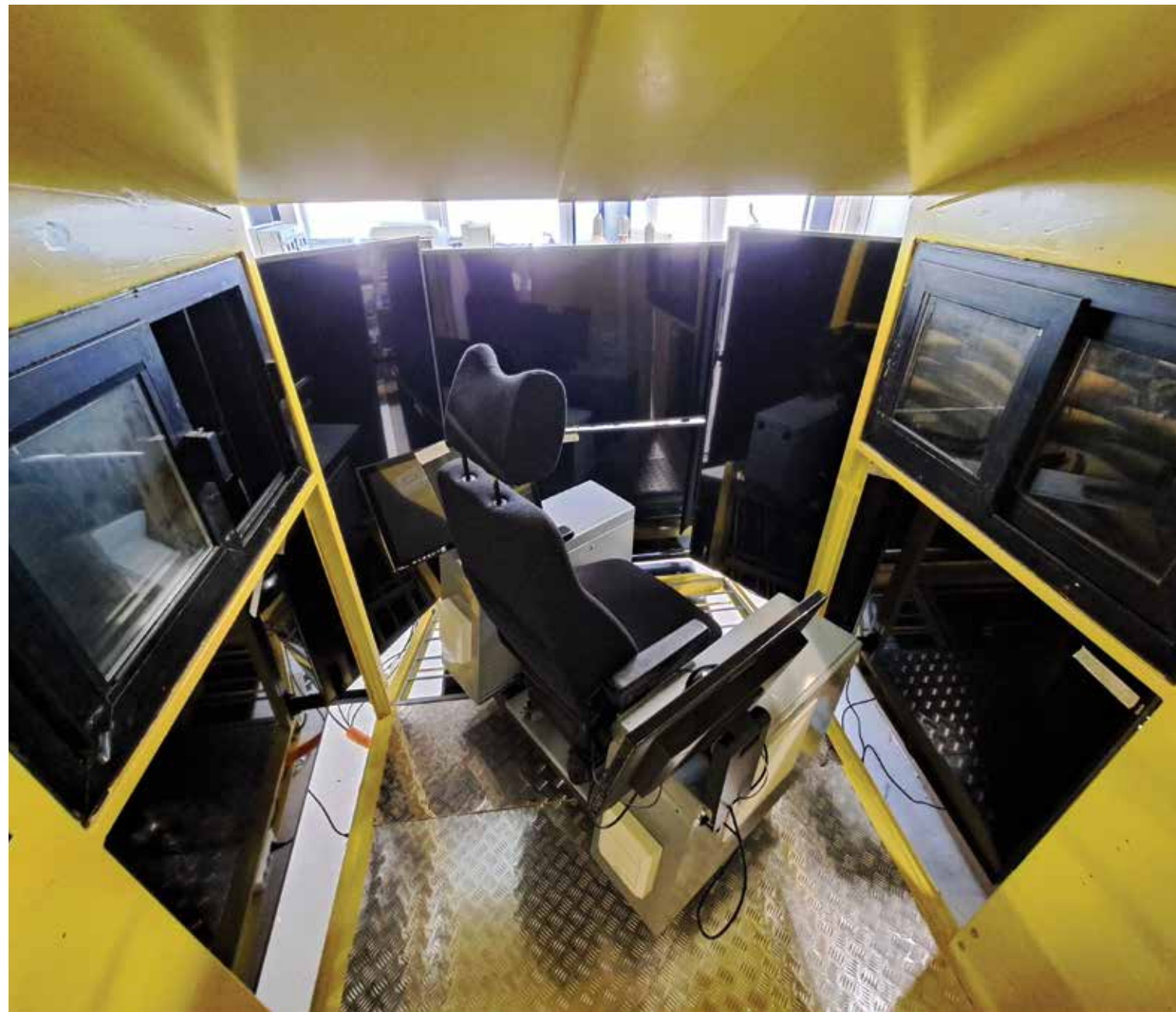

Pristanišča so osrednji del svetovne trgovine in logistike, kjer igrajo dvigala ključno vlogo pri pretovoru tovora z ladij na kopno in obratno. Po besedah dekana Fakultete za pomorstvo in promet, prof. dr. Petra Vidmarja, delo žerjavistov ni preprosto, saj vključuje visoko stopnjo natančnosti, hitrega odziva in zmožnost spopadanja z nepredvidljivimi razmerami, kot so močni vetrovi, omejen prostor ter nenadne premike plovil, prav zato postajajo simulatorji dvigal nepogrešljivo orodje pri usposabljanju, saj omogočajo učenje v nadzorovanem in varnem okolju brez tveganja za nesreče. »Simulatorji dvigal prinašajo številne prednosti tako z vidika varnosti kot tudi učinkovitosti. Ena izmed ključnih prednosti je možnost ponavljanja zapletenih scenarijev, kot so pristajanje velikih ladij, upravljanje žerjavov v izrednih vremenskih razmerah in treniranje nujnih postopkov, kot so ustavitve v sili. Ker takšne razmere v

dejanskem okolju predstavlja jo visoko tveganje, simulatorji omogočajo dejansko izkušnjo brez nevarnosti poškodb, škode na opremi ali zastojev pri delovnih procesih,« pojasnjuje dekan pomorske fakultete. Dobro usposobljeni žerjavisti, ki so se urili na simulatorjih, prispevajo k boljši operativni učinkovitosti pristanišč. To pomeni krajši čas pretovarjanja, zmanjšano tveganje za napake in sposobnost varnega ravnanja tudi z zahtevnim in nevarnim tovorom. Simulatorji omogočajo tudi sprotno spremljanje uspešnosti operaterjev ter nudijo povratne informacije, ki jih žerjavisti lahko uporabijo za nadaljnje izboljšave. Po besedah dekana Vidmar-

ja je v okviru projekta "UL za trajnostno družbo - UL-TRA" Fakulteta za pomorstvo in promet v sodelovanju z Luko Koper razvila edinstveno simulacijsko okolje, ki temelji na reciklirani kabini pravega pristaniškega žerjava. Luka Koper je fakulteti namreč podarila staro kabino, ki je bila nato predelana v sodoben učni pripomoček. Dekan Vidmar je ob tem dodal, da ta pristop ni le trajnosten, saj zmanjšuje količino odpadkov, temveč tudi cenovno ugoden, saj zmanjšuje stroške, povezane s postavitvijo simulacijskega prostora. »Kabina je bila najprej razstavljena, nato pa so bile odstranjene vse neuporabne komponente. Sledila je prilagoditev in nadgradnja ogrodja, pri čemer so bili v simulator nazaj vgrajeni dejanski krmilniki, sedeži in monitorji, ki približajo simulacijsko okolje realnemu. Simulacijski program, nameščen na simulatorju je TCS 5000 TechSim, proizvajalca Wärtsilä. Celoten sistem omogoča resnično izkušnjo vožnje žerjava iz kabine, hkrati pa ponuja tudi možnost opazovanja in analize inštruktorjev in drugih študentov,« je še dodal dekan. Simulatorji so velik prispevek k varnosti in učinkovitosti v pristaniščih, predstavljajo pa tudi korak k trajnostni

PETRA
MEŽNARC

prihodnosti v izobraževanju in usposabljanju, hkrati zmanjšujejo potrebo po uporabi pravih žerjavov med usposabljanjem, kar zmanjšuje obrabo opreme, stroške in okoljski vpliv. Velika prednost simulatorjev je, da so prilagodljivi za različne scenarije, kar omogoča celostno in bolj učinkovito učenje. S tem korakom sodelovanja pomorske fakultete in Luke Koper smo veliko in pomembno prispevali k izobraževanju nove generacije žerjavistov, ki bodo bolje

pripravljeni na izzive sodobnih pristanišč. »Z vpeljavo trajnostnih praks v izobraževalne procese se ne zagotavlja le višja kakovost usposabljanja, temveč se tudi zmanjšuje vpliv na okolje, kar je ključnega pomena v času, ko trajnost postaja osrednji cilj številnih industrij, vključno s pomorstvom,« je prepričan dekan.

Ob tem je izpostavil, da poleg aplikativne uporabe simulatorja dvigal na fakulteti načrtujejo tudi njegovo nadaljnjo raziskovalno uporabo. »Podatke, ki jih bomo pridobivali z uporabo simulatorja bomo preko sodobnih metod globokega učenja in umetne inteligence uporabljali za izdelavo novih algoritmov avtomatizacije dvigal, s katerimi bo mogoče izboljšati učinkovitost dela operaterja, povečati varnost upravljanja dvigal in doprinesti k napredku avtomatizirane pretovorne mehanizacije,« je zaključil Vidmar.

Le attività della CAN costiera

SCUOLA- AL VIA IL PROGETTO PER LA PALESTRA DELLA PIETRO COPPO

La fine di luglio ha portato l'evento tanto atteso e auspicato dalla Comunità nazionale italiana e soprattutto dalla Scuola Media Pietro Coppo di Isola. In municipio è stata firmata della lettera d'intenti che porterà alla costruzione della palestra dell'istituto tecnico professionale. Il progetto, chiesto a più riprese da circa 20 anni, sta diventando realtà poiché in questa legislatura è stato incluso nell'accordo di collaborazione tra il governo e il deputato della CNI a Lubiana, Felice Žiža. Si è mosso in parallelo anche Il Comune, che cederà i terreni necessari, giù promessi dalla precedente amministrazione comunale. Nel firmare la lettera d'intenti a nome del governo di Lubiana, il Ministro dell'Istruzione, Darjo Felda, ha assicurato che i mezzi finanziari necessari non sono stati ancora quantificati, ma che saranno definiti e inclusi nei bilanci di previsione nazionali per il prossimo biennio. Con la nuova palestra saranno garantite finalmen-

te le condizioni per l'educazione sportiva dei ragazzi che frequentano la "Coppo". La struttura sarà a disposizione anche della Scuola media slovena, che prepara i quadri per i settori alberghieri e sanitari. Finora ha rilevato il sindaco, Milan Bogatič, le ore di educazione fisica al coperto si svolgevano presso il palazzetto dello sport in Via Baasovizza o al parco Arrigoni, ma in condizioni non ideali. Il coordinamento dei delicati lavori sarà affidato al preside della "Coppo", prof. Alberto Scheriani che nel ringraziare l'esecutivo e la municipalità ha promesso che le procedure preliminari scatteranno immediatamente. Entro la fine dell'anno si lavorerà per ottenere la licenza edilizia, per aprire poi il cantiere e giungere all'inaugurazione il primo settembre 2026. La nuova palestra tro-

verà posto sul retro del Centro medio italiano, tra il parco ed in parcheggio in zona, su un terreno di circa 2 mila metri quadri. La superficie dei campi sportivi raggiungerà i mille metri quadri e consentirà di far svolgere una doppia attività contemporaneamente, in due sale separate. Scheriani ha rilevato che il suo istituto sarà ben felice di condividere la palazzina con l'altra scuola media cittadina, ma che i vani saranno aperti anche ai club sportivi per i loro allenamenti e alla cittadinanza per iniziative varie come, ad esempio celebrazioni o corsi di ballo. La città avrà un nuovo ampio centro polifunzionale per gli eventi più importanti che finora mancava. La palestra era l'ultimo tassello per completare l'offerta pedagogica già ampia della "Coppo". È un grande passo avanti- secondo il preside- anche se resta da portare a termine un intenso lavoro e individuare i mezzi per i finanziamenti anche alle strutture portanti dell'istituto tecnico- professionale. Il Ministro Felda è poi tornato sull'importanza delle attività sportive per le giovani generazioni, votate sempre più alla vita sedentaria con computer e telefonini, con ripercussioni sulla loro salute e preparazione fisica, come indicato dagli studi fatti. Alla firma hanno presenziato ancora il deputato, Felice Žiža e le vicesindaco Agnese Babič e Nataša Čerin. Il parlamentare, rivolgendosi alla stampa, ha voluto rimarcare gli interventi svolti in sinergia con il Ministero dell'Istruzione, il Comune e soprattutto con il preside Scheriani. Uno dei momenti decisivi per questo traguardo è stata l'attività avviata con precedente sindaco isolano Danilo Markočič, con la quale è stato coinvolto da vicino il governo allora in carica.

CNI- Riprende l'attività parlamentare

In settembre riaprirà i battenti dopo la pausa estiva il Parlamento sloveno. Si rimetterà in moto anche l'Ufficio del deputato italiano, Felice Žiža, che comunque anche in estate è rimasto attento agli sviluppi sulla scena politica, impostando l'attività dei prossimi mesi. Uno dei temi locali che tornerà certamente nelle aule della Camera di stato, almeno a livello di organismi parlamentari, è la riforma del sistema per le vignette autostradali. Il pagamento del pedaggio sulle strade a scorrimento veloce da Rabuiese a Semedella è da lungo tempo oggetto di dibattito. I parlamentari della regione hanno tentato a più riprese di convincere i governi ad abolire i pagamenti nell'area di confine,

così come ha fatto l'Italia già negli anni 70 del secolo scorso, che lascia libero il transito sino a Monfalcone. Da Lubiana sono sempre giunti pareri negativi con la motivazione che si scatenerrebbe un effetto domino, ossia richieste uguali da tutte le regioni di confine slovene con Austria, Ungheria e Croazia. «Siamo sempre vigili su questa materia» rileva il deputato Felice Žiža, «l'abolizione della vignetta rimane nei nostri programmi, anche se non scritti. Non corrisponde al vero, infatti, che sia contenuto nell'accordo di coalizione. Noi

parlamentari regionali ci stiamo ragionando con l'esecutivo e probabilmente sarebbe bene coinvolgere nei colloqui anche i sindaci del quattro comuni costieri da settembre in poi. Personalmente sono convinto che possiamo avere successo, le motivazioni sono valide. Gli accordi internazionali con l'Italia per la viabilità regionale ci offrono la possibilità di essere un unicum a livello nazionale.

Preparativi per la stipula degli accordi della Slovenia con Italia e Croazia sulle Comunità nazionali

Nel maggio scorso durante la riunione della Commissione per le nazionalità, il governo sloveno ha dato il via libera per aprire le trattative con la parte croata per raggiungere un accordo sulla tutela delle minoranze, derivante dal memorandum trilaterale del 1992 Italia-Slovenia Croazia. Zagabria e Roma hanno sottoscritto l'intesa che porta i nomi dei rispettivi ministri degli esteri di allora, Dini e Granič, mentre in Slovenia nulla si è mosso. Il deputato Felice Žiža promuoverà iniziative per sbloccare la situazione. «Non ci nascondiamo che si tratta di un gravoso impegno, che richiederà un paio d'anni di consulta-

zioni. L'importante è iniziare, definire gli argomenti più importanti da mettere in agenda con l'uno e con l'altro stato. Per quanto riguarda la Croazia, in luglio ho avuto un primo contatto con il mio omologo al Sabor, Furio Radin. Ci siamo sentiti ancora una volta e abbiamo stabilito di vederci agli inizi di settembre. Andrebbero messi in luce i punti cardinali dell'intesa. Per me è di vitale importanza ottenere che RTV Capodistria diventi la quinta istituzione comune della CNI e che in questo modo

sia garantita la sua visibilità sul territorio croato a tutto beneficio dei connazionali che fanno fatica a seguire i programmi delle due emittenti. La RTV dovrà far parte anche dell'intesa con l'Italia, poiché le sue caratteristiche transfrontaliere sono importanti anche per gli sloveni del Friuli Venezia Giulia, nonchè per la Comunità slovena in Croazia.

ATTIVITA' DELLE CAN COMUNALI E COMUNITA' DEGLI ITALIANI

Il mese di agosto è generalmente un mese di pausa per le istituzioni della Comunità nazionale italiana e dei suoi attivisti. Le attività regolari vengono messe in disparte sino ai primi di settembre, quando i sodalizi riapriranno completamente. Non hanno osservato pause, invece, i connazionali di Pirano che hanno imbastito una serie di iniziative di rilievo.

LA FESTA DELLA MADONA GRANDA- APPUNTAMENTO IMPORTANTE PER I PIRANESI

Il 15 agosto è stata festeggiata la Festa dell'Assunta, ossia dell'assunzione in cielo della Beata Vergine Maria. La parte religiosa dell'appuntamento si è consumata in gran parte già alla vigilia, lasciando poi spazio alla parte laica. I fedeli piranesi si recano da sempre in pellegrinaggio al Santuario Mariano di Strugnano. La tradizione è stata rispettata, in modo orga-

nizzato, anche quest'anno. Gli attivisti della CI pianese si sono dati appuntamento di buon mattino al porto di Strugnano, qui sono stati raggiunti dalla vogatrici «alla Veneta» del sodalizio, hanno consumato una prima colazione e seguito poi il rito religioso in italiano. Come al solito Ferragosto è stato occasione di incontri tra amici e lontani parenti, di andare con la memo-

ria ai tempi passati, ricordando proprio le scampagnate sul colle di Strugnano. Quest'anno è stata promossa anche la visita guidata del locale parco naturale, delle sue bellezze in riva al mare e in altura.

PROGETTO L.I.R.A.

La sede della loro CI ha ospitato altri appuntamenti incentrati sulla musica e il messaggio lanciato da Giuseppe Tartini, nell'ambito del progetto L.I.R.A.- Lingua italiana attraverso ritmi e armonie", curato dalla CAN di Pirano, in collaborazione con la locale Comunità degli Italiani "Giuseppe Tartini" punta a consentire la scoperta del Maestro delle Nazioni con omaggi alla sua genialità e alla sua importanza per la cultura italiana. Nell'appuntamento di metà agosto la musica tramandata dall'illustre Piranese è stata esaminata

nel contesto delle possibili influenze che hanno avuto su di lui musicisti come Antonio Vivaldi e Arcangelo Corelli, dall'alto delle impronte che questi due grandi hanno lasciato sul mondo musicale mondiale. Tartini è stato studiato per le sue opere, per la tecnica che ha sviluppato, ma anche per i suoi collegamenti con chi lo ha preceduto nell'olimpico della musica. Il concerto è stato affidato a Manuel Sta-

ropoli al flauto dolce e a Manue Tomadin al clavicembalo, I connazionali hanno abbinato la musica di alta qualità con una degustazione di vini altrettanto apprezzati e inclusi in un percorso illustrato da esperti sommelier.

SUI SENTIERI DEL BEATO BONIFACIO

Alle cerimonie religiose per l'Assunta a Strignano hanno presenziato anche i giovani della parrocchia di Conselve in provincia di Padova, in viaggio sulle orme del Beato Francesco Bonifacio. Il sacerdote, nativo di Pirano, era stato vittima della polizia politica nell'immediato dopoguerra. Il suo corpo non è mai stato rinvenuto. Per il suo impegno nel diffondere la fede nei paesini del buiese, incurante dei rischi per la sua incolumità, era stato proclamato beato. I ragazzi italiani hanno voluto conoscere da vicino questo importante uomo di chiesa ripercorrendo a piedi i suoi sentieri, conoscendo da vicino la Comunità nazionale italiana a Capodistria e Pirano. Il gruppo è stato ospite di Radio e Tv Capodistria, nonché delle Comunità degli italiani Santorio Santorio e Giuseppe Tartini.

Poziv za dodelitev priveznih mest v Jernejevem kanalu

Javno podjetje Okolje Piran je objavilo javni poziv za 242 prostih priveznih mest v Jernejevem kanalu.

Privezna mesta so namenjena plovilom dolžine do največ 8,5 metra, zaradi plitkosti kanala pa so primernejša tista z manjšim ugrezom.

DODELJEVANJE PRIVEZOV

Prednost pri dodelitvi privezov bodo imeli prosilci z daljšim časom bivanja v občini Piran. Tisti, ki bodo zaprosili za privez za gospodarsko dejavnost, morajo

k vlogi priložiti tudi dokazilo o registrirani gospodarski dejavnosti. Za pridobitev priveznega mesta ni pogojev, da ima prosilec plovilo že v lasti - to si mora nabaviti v roku enega leta od dneva podpisa pogodbe. Prav tako mora biti uporabnik priveza vsaj 50-odstotni lastnik plovila, ki bo privezano v pristanišču. Obstoječi uporabniki, ki imajo z Okoljem Piran sklenjen dogovor o terminskem času uporabe kanala, morajo prav tako oddati vloge, saj jim privez ne bo samodejno dodeljen.

ROK ZA ODDAJO VLOG

Poziv bo odprt od 7. avgusta do 20. septembra 2024.

Interesenti morajo izpolnjene in podpisane vloge oddati skupaj s potrdilom Upravne enote o stalnem prebivališču (s kronološkim izpisom) s priporočeno pošto pošiljko na naslov:

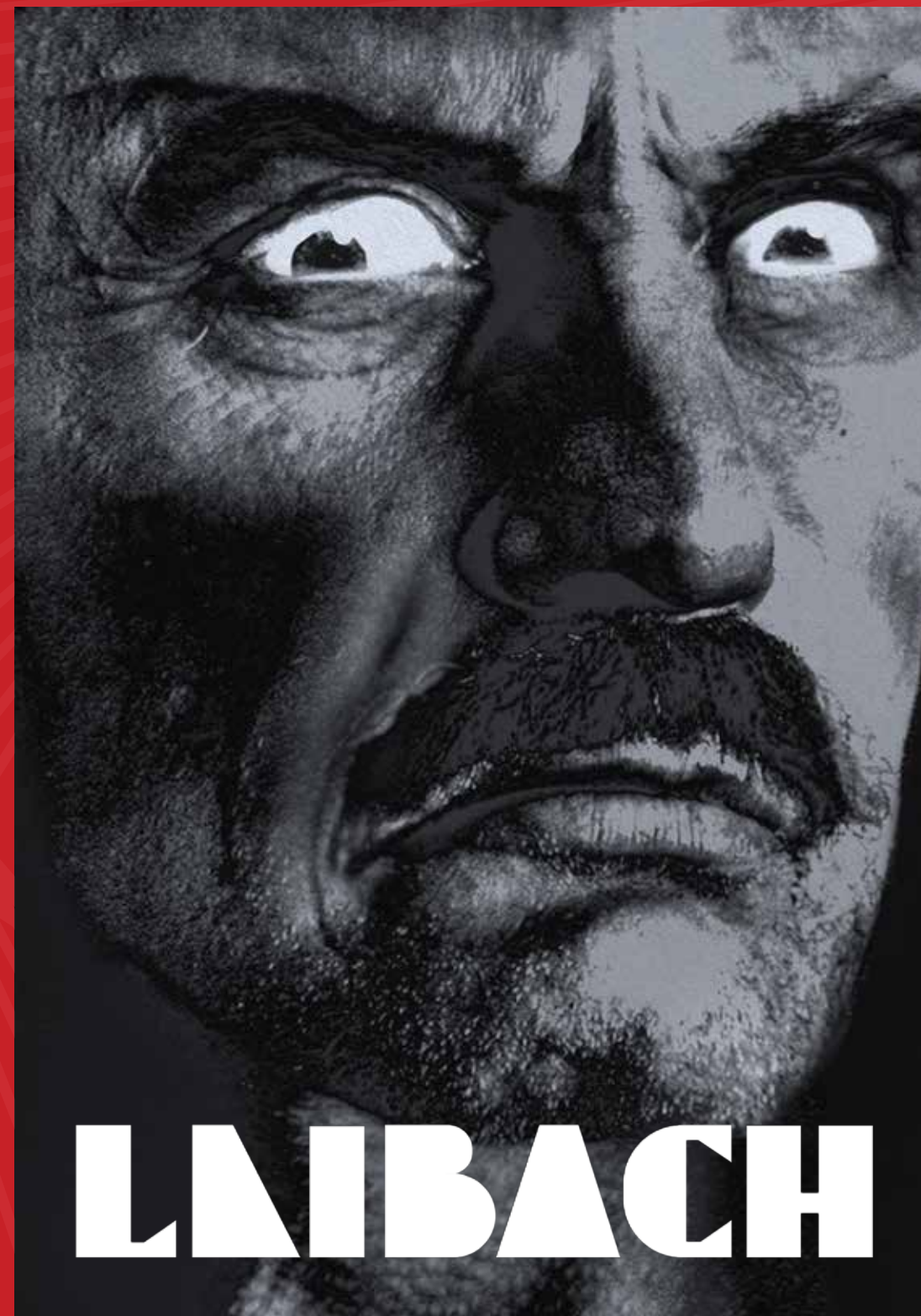
Javno podjetje OKOLJE Piran d.o.o., Arze 1b, 6330 Piran s pripisom »Razpis za privezna mesta v Kanalu sv. Jerneja« ali preko e-pošte na naslov ur-ska.resinovic@okoljepiran.si

DODATNE INFORMACIJE

Razpisna dokumentacija, vključno z obrazcem za prijavo, je dostopna na spletni strani www.okoljepiran.si v zavihku "Razpisi" ali preko spodnje QR kode.

AVDITORIJ PORTOROŽ - PORTOROSE
MORJE DOŽIVETIJ / UN MARE DI EMOZIONI

LAIBACH

14. 9. 2024 ob/ alle 20.00
AVDITORIJ PORTOROŽ - PORTOROSE

VSTOPNICE / BIGLIETTI
www.avditorij.si

Branko Gregorčič

Ko ga slišite z radija, berete v medijih ali gledate na televiziji, veste, da je od tega, kar bo povedal, odvisno, kakšen bo vaš dan. Sončen, deževen, nevihten, topel, mrzel, prijeten, zoprni... in od tega smo vedno bolj odvisni, napoved, da bo mrzlo in deževno, nas, vsaj mene, spravlja v slabo voljo že zjutraj ...

Zanimivo je, da so vsi, ki napovedujejo vreme v medijih, praviloma simpatični in prijazni, kot bi nas hoteli vnaprej obvarovati pred posledicami slabih napovedi.

Tudi Branko Gregorčič, vremenoslovec, zaposlen na ARSO, državni meteorološki službi RS.

Kaj je pravzaprav vreme?

Vreme je skupek dogajanja v ozračju, ki vključuje različne spremenljivke. To so predvsem temperatura, veter, vlažnost, zračni tlak, oblačnost, vremenski pojavi... Brez prisotnosti vodne pare v ozračju bi o vremenu zelo težko govorili, saj so prav spremembe njenega agregatnega stanja (nevidni plin, kondenzirane vodne kapljice, ledeni kristali) tiste, ki ustvarijo vtis spre-

menljivosti, ki je glavna vremenska značilnost.

Ali za vas obstaja slabo vreme?

Kot »slabo« ponavadi doživljamo tisto vreme, ki nam pokvari kakšne načrte, ali pa daljše obdobje, ko se vreme zelo malo spreminja. Pri tem mislim npr. na dolga obdobja jesenske ali zimske megle, daljša deževna obdobja ali tudi dolge poletne vročinske valove. Ker osebno vročino slabše prenašam kot mraz, bi na prvo mesto nezaželenega vremena postavil dlje trajajoča obdobja soparne vročine.

Zakaj so vremenske napovedi take, da nič ne povedo? Kaj pomeni "jutri bo spremenljivo vreme"? Bo dež ali sonce, vsega malo? Spomnim se vremenarke v Studiu city, ki je začela: "Vreme bo."

Kadar imamo spremenljiv tip vremena lahko v enem dnevu res doživimo vrsto zelo raznolikih vremenskih dogodkov – od npr. jutranje megle, opoldanskega

sonca, popoldanskih ploh. Za tak tip vremena je značilen dokaj hiter padec temperature z višino, kar ob dovolj močnih sončnih žarkih povzroči nastanek kopaste oblačnosti, iz katere se nato vsuje vsaj kratkotrajna ploha. Če oblak doseže višino, kjer je dovolj mrzlo, potem lahko nastane tudi nevihta z udari strel, ob določen pogojih tudi sodra ali toča.

Ste generacija, ki je poslušala Buldožerjevo Novo vrijeme. Kaj ste si mislili ob tem?

Najbrž veste, da je bil Marko Brecelj krajši čas tudi študent

meteorologije. Študija sicer ni zaključil, a očitno je imel določeno veselje z vremenom. Sicer iz časov njegovega študija fizike izvira tudi pesem o prof. Kodretu (Alojz Valček). V komadu »Novo vrijeme« pa izkorišča tudi dvoumnost izraza »vrijeme«, ki lahko pomeni tako vreme kot tudi čas: "Novo vrijeme, drugovi, donosi sa sobom i nove zadatke – podvukao je na kraju svoj izlaganja."

Vremenske napovedi so postale najbolj pomemben del poročil. Smo postali bolj občutljivi na vreme ali so nas pač navadili na to, da je novica že to, da bo nevihta?

Mislim, da interes za vreme in vremenske napovedi narašča tudi z našo starostjo. Ne zdi se mi, da bi mlada generacija tako intenzivno spremljala napovedi kot nekoliko starejša, družba pa po drugi strani postaja vse bolj »amerikanizirana« in da-

nes res opozarjamo na dogodke, ki včasih niso vzbujali posebne pozornosti.

Ne spomnim se, da bi se, ko sem bila mlada, toliko pogovarjali o vremenu, kot se pogovarjamo danes. Se je vreme res tako zelo spremenilo, da bolj vpliva na naša vsakdanja življenja?

Morda se je spremenila naša občutljivost na vremensko dogajanje.

Kaj se je najbolj spremenilo, kaj najbolj vpliva na vreme?

Najbolj so se spremenile temperaturne razmere, saj je vse več zelo toplih in vse manj hladnih obdobj. V povprečju se je temperatura na našem geografskem območju dvignila že za več kot 2 °C v primerjavi s koncem 20. stoletja. Število, dolžina in intenziteta vročinskih valov v južni Evropi raste, s tem pa narašča tudi požarna ogroženost v poletnih mesecih.

Kaj najbolj vpliva na vreme v Evropi in v Sloveniji?

Poenostavljeno bi lahko rekli, da se za vpliv (vremenski seveda) na območju Alp in srednje Evrope napogosteje borijo tako atlantske, kot afriško-sredozemske zračne gmote. Slednje v zadnjih desetletjih pogosteje prevladajo.

Kar nekaj divjih let je bilo v Sloveniji: požari, poplave, hude vročine.

Ker postaja ozračje vse toplejše, je s tem na voljo tudi več energije za vremenske procese. Količina vod-

BOJANA
LESKOVAR

ne pare, ki jo zrak lahko sprejme vase, je omejena in je funkcija temperature. Če je ozračje za 1 °C toplejše, lahko vase sprejme 7 % več vodne pare in je s tem potencialno na voljo prav toliko več energije. Energija v ozračju se namreč sprošča ob kondenzaciji vodne pare iz plina v kapljice (latentna toplota kondenzacije). Kadar je ozračje suho, imamo torej hujšo vročino, sušo in lahko tudi požare, če pa je na voljo dovolj vlage, so nalivi in neurja lahko močnejši.

Kaj dela vremenar poleg tistega, kar vidimo, slišimo in beremo v medijih?

Izraz »vremenar« je nekoliko slabšalen, kot bi npr. zdravniku rekli »dohtar«. Včasih nam rečejo tudi »vremenko«, še najlepše (a ne preveč pogovorno) pa je »vremenoslovec«. Poleg spremljanja in napovedovanja vremena za javnost (prek vsebin na

spletnih straneh www.meteo.si in www.vreme.si), pri čemer je posebej poudarjeno opozarjanje pred morebitnim nevarnim vremenom, na ARSO izdelujemo tudi klimatske analize, nudimo meteorološko podporo kmetijstvu, energetiki, prometu, turizmu, ... Posebej bi izpostavil še zagotavljanje meteorološke podpore varnemu poteku letalskega prometa. Nekoliko bolj v ozadju pa delujejo še podporne službe, ki se ukvarjajo z računalniško podporo, numeričnim modeliranjem, arhivom in kontrolo izmerjenih podatkov, kakovostjo zraka... Najbolj na očeh pa je gotovo nastopanje meteorologov v medijih (TV, radio, družabna omrežja, svetovni splet...)

Je vaša prva jutranja misel, kakšno bo vreme in kje jo preverite?

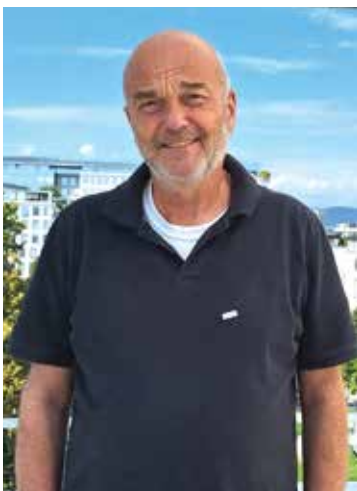
Če so včasih ljudje zjutraj v roke najprej vzeli časopis, je to zdaj drugače. Ob jutranji kavi vsako jutro (kadar seveda nisem v dežurstvu) najprej pregledam stanje vremena po Sloveniji in napovedi na naši spletni strani www.meteo.si.

Kako zanesljive so napovedi vremena in koliko vnaprej ga je mogoče napovedati?

Zanesljivost napovedi je odvisna tudi od vrste vremenskega dogajanja. Pri napovedi neviht namreč zanesljiva napoved za posamezno lokacijo ni možna niti za nekaj ur vnaprej. Za vremenske procese večjih razsežnosti pa velja, da so napovedi uporabno zanesljive nekje od 7 do 10 dni vnaprej.

Poleg Arso vremenske napovedi v Sloveniji lahko spremljamo tudi kakšne amaterske, laične. Vi tudi?

Amaterskih napovedi ne spremljam, pač pa občasno pogledam kak znan mednarodni vremenski portal, mogoče norveški yr.no, pa uradno stran evropskega centra www.ecmwf.int za napoved pojava močnih neviht pa tudi https://www.stormforecast.eu/.

Kaj pa: "Danes me trga v križu, vreme se bo spremenilo."?

Meteorologi se na fiziologijo ne spoznamo najbolje, ne znikamo pa možnosti vpliva vremenskih sprememb na počutje vremensko občutljivih ljudi.

Vas znanci in prijatelji pogosto kličejo in sprašujejo po vremenu?

Občasno vsekakor, predvsem kadar načrtujejo kakšne dogodke na prostem.

Ob vremenskih razmerah se pojavljajo tudi številne teorije zarot. Ste se imeli kdaj priložnost pogovarjati z zarotniki? Jih vaše razlage sploh zanimajo? Spominjajo me na tiste, ki verjamejo, ponovno, da je zemlja ravna.

Ja, tudi osebno sem se srečal z dvema pristašema teorije zarote – govorimo o »chemtrail-ih«. Sprejeli smo ju na ARSO in se z njima pogovarjali kakšno uro. Nobena strokovna razlaga takšnih ljudi žal ne prepriča, ker pa prepriča veliko večino razmišljujočih, jo imamo objavljeno tudi na naši spletni strani na naslovu <https://meteo.arso.gov.si/met/sl/faq/>

Zakaj ste se pravzaprav odločili, da boste vremenoslovec?

V resnici zaradi veselja do zime in snega. Odločitev je pravzaprav padla že v osnovni šoli in je nikoli nisem obžaloval.

Prodajate ali uvažate plastične izdelke za enkratno uporabo?

SUP proizvod

je plastični proizvod za enkratno uporabo, ki je v celoti ali delno izdelan iz plastike, ter ni namenjen večkratni uporabi.

*ang. Single-Use Plastic

Kdo ima obveznosti?

Proizvajalec* plastičnega proizvoda za enkratno uporabo:

- ki je embalaža, ali
- ki je prazen plastični proizvod.

*embaler

*uvoznik

*proizvajalec servisne embalaže

*tuje podjetje

Kateri so SUP proizvodi?

• posode za živila (namenjena za takojšnje zaužitje, brez nadaljnje priprave)	
• zavitki in ovoji iz prožnega materiala (npr. ovoj od sendviča, čokolada, čips)	
• vsebniki za pijačo do 3 l (osvežilne in alkoholne pijače, mleko)	
• lončki za pijačo	• vlažilni robčki
• lahke plastične nosilne vrečke (npr. za sadje in zelenjavo)	• baloni
	• tobačni izdelki
	• ribolovno orodje

Pomagali vam bomo izpolniti vaše zakonske obveznosti

slopak@slopak.si

SLOPAK
ŽIVIMO Z OKOLJEM.
www.slopak.si

ZAV-SAVA.SI

OJOJ!

UPS!

AU!

NEZGODNO ZAVAROVANJE

ŽE ZA
7,38 €
LETNO

Tudi kratke besede imajo lahko dolgotrajne posledice.

Zato poskrbite za varnost svojih otrok in za vsak slučaj sklenite **najbolj priročno nezgodno zavarovanje.**

NIKOLI SAMI

SAVA
ZAVAROVALNICA

UMETNICA TETOVIRANJA TAMARA ANŽIČ MARINŠEK

Mojstrski naziv si je treba prislužiti

Koper je mesto številnih nadarjenih ljudi, med njimi je čisto posebna mojstrica Tamara Anžič Marinšek, ki svoje umetnine ustvarja na človeško kožo. »Že šestindvajset let se profesionalno ukvarjam s tetoviranjem. V svojem delu uživam, svoje znanje pa rada prenašam na druge,« pove simpatična Primorka, ki je ustvarjalna tudi za šivalnim strojem. Njen konjiček je namreč ustvarjanje razkošnih kostumov iz časa Marie Antoniette.

TAMARA UŽIVA V SVOJEM DELU. V SVETU TETOVIRANJA JE CENJENA IN PRIZNANA MOJSTRICA, KI SVOJE ZNANJE RADA PRENAŠA NA DRUGE.

»Po poklicu sem strojni tehnik, vendar ne po svoji odločitvi, vendar ne obžalujem, da jo imam. Konec koncev je izobrazba za večino ljudi le papir, tudi zame. Življenje je kdaj kruto in pač narediš kompromise,« pove Tamara, ki sta jo od nekdaj zanimala umetnost in risanje. Kod edinka je veliko risala in bila v svojem svetu. Močan vpliv na ustvarjanje je imel njen oče. Hčerki je kupoval umetniške knjige, platna ter pribor za risanje. »Tako sem v mladih letih izvedela, kdo so Monet, Picasso, Van Gogh, najbolj so me navduševala dela Tamare De Lempicka. Kasneje sem izvedela, da je bil tudi moj dedek nadarjen za risanje. Za slikanje nisem imela talenta, zato sem poskusila z modnim oblikovanjem. Na oblikovno šolo nisem bila sprejeta, zato sem te sanje opustila,« pripoveduje, vendar ji ustvarjalna žilica ni dala miru.

NAVDIHNILI SO JO ROCKOVSKI ZVEZDNIKI

»V želji po ustvarjanju sem se začela zanimati za tetoviranje. Prvo tetovažo je imel moj dedek, tisto JNA, bolj pa sem bila pozorna na tetovaže med gledanjem

NJENA VELIKA LJUBEZEN JE TUDI KOSTUMOGRAFIJA, PREDVSEM ŠIVANJE OBLEK, IZDELAVA LASULJ IN NAKITA V SLOGU MARIE ANTONIETTE.

MTV-ja na znanih pevcev, kot je John Bon Jovi, skupine Aerosmith in drugih, kar mi je vzbudilo zanimanje za tovrstno umetnost. V tujini sem začela kupovati prve revije s tetovažami, iz katerih sem dobila idejo za svojo prvo. Prvič sem se tetovirala v Ljubljani pri znanem tetovatorju daljnega leta 1995, za kar sem odštela takratnih sto nemških mark, ki sem jih zaslužila s študentskim delom. Opazovanje tetovatorja pri izdelovanju tetovaže (njegove umetnine) je v meni potrdilo željo, da tudi jaz postanem „tattoo artist“. Nikoli ne bom pozabila posmehljivega odgovora tetovatorja na mojo željo, da bi rada postala tetovatorica. Dejal mi je: »Za to moraš imeti značaj in talent. Ne more vsak postati tetovator.« Moj odgovor pa je bil: »Kdo pa je rekel, da jaz nimam značaja?« Ko pogledam nazaj, je imel tetovator popolnoma prav. Ne more biti vsak tetovator,« pravi Tamara, ki je prvo tetovažo naredila prijateljici. Takrat je malo vedela o tetoviranju, na kar ni ponosna, vendar ji je tetovaža uspela. Izdelala je perfektno tetovažo delfina na boku pri popku. Za motiv je takrat porabila dve uri. Po dolgih letih dela in izboljševanja tehnike zdaj za podoben dizajn porabi deset minut.

OBOŽUJE JAPONSKI SLOG, ZA KATEREGA SO POTREBNA LETA UČENJA IN DOLGE URE NATANČNEGA DELA.

RAZVOJ GRE DALJE

»Ko sem začela, sem za učenje potrebovala prostovoljne modele, da sem lahko poskusila svoje veščine na koži, saj ni bilo drugih možnosti. Danes je na razpolago veliko pripomočkov za učenje tetoviranja, med drugim tudi umetna silikonska koža. Specializirala sem se v japonskem slogu, za kar sem potrebovala nešteto ur učenja japonske mitologije in tradicije, kajti s poznavanjem motivov, ki so večinoma povzeti iz narave, in japonske folklorne ter grafik Ukiyo-e, kar pomeni pictures of the floating world, ko s premišljeno postavitvijo poudarimo obliko telesa - ustvarimo harmonijo, dodamo energijo in moč glavnemu liku. Všeč sta mi minimalizem in kompleksnost samega dizajna. Bolj kot se poglobljam v ta slog, ugotavljam, da je še veliko, v čemer se lahko izboljšam in dopolnim svojo tehniko,« razlaga Tamara, ki opaža, da se povečuje povpraševanje po večjih tetovažah, ki obsegajo cel hrbet

ANDREJA
COMINO

(back piece), roke (full sleeve) in noge. Za večjo tetovažo lahko obiski v njenem salonu trajajo tudi do šest ur. V svoji karieri je izdelala že mnogo tetovaž, točne številke ne ve, zatrdi pa, da se je vsaki povsem posvetila. Tamara opaža tudi, da je v Sloveniji in tudi drugod po svetu močno povečalo število novih tetovatorjev. »Tik tok in instagram sta platforma, na kateri se moraš neprestano truditi in objavljati videje in slike, če želiš biti viden. V Sloveniji je mnogo talentiranih bodočih tetovatorjev in tetovatoric. Ne razumem pa tega trenda, da je bolj pomemben imidž in „selfie“ v ogledalu kot pa končen izdelek - tetovaža.« Mojstrica opaža, da so tetovaže v naši družbi postale sprejemljive in se zanje zanima vedno več ljudi, kar povečuje povpraševanje in posledično ponudbo. Vedno več je tetovatorjev začetnikov brez primerne znanja, predvsem s higienskega vidika (sterilnosti opreme, poznavanja postopkov priprave površin za izdelavo tetovaže).

»Za postati dober tetovator so potrebni dobri temelji in pravilno učenje na vseh področjih, predvsem higienskih. V studiu sem imela pripravnice, ki so tudi postale uspešne tetovatorice in imajo odprte svoje studije v Ljubljani. Ta naziv so si morale prislužiti, kar pa ni bilo lahko, kajti moram priznati, da sem stroga učiteljica. Zahtevam predanost in doslednost, brez tega ne gre. V uk sem jih sprejela tako, da sem videla v njih potencial na podlagi njihovih risb. Imele so iskrico v očeh, kot sem jo imela, ko sem bila mlada,« še navzhe mojstrica.

VSESTRANSKA UMETNICA

Tamara se poleg tetoviranja ukvarja tudi s kostumografijo in „cosplayem“. Šiva, stilizira lasulje in izdeluje nakit. »Najraje šivam obleke iz filmov o 18. stoletju, kot so The Duchess in Marie Antoinette. V poletnem času pa s prijateljicami rada zaplavam kot morska deklica. Trenutno kostumografija in tetoviranje mirno sobivata skupaj. Ne vem pa, kam me bo bodočnost pripeljala. Vsekakor me še vedno najdete na Ankaranski cesti 5c v Kopru,« zaključuje v smehu.

Foto: osebni arhiv Tamare Anžič, Maja Lesar Photography - Mina Murray

TOMAŽ PEROVIČ

ZAMUJANJA

Pri prvem stiku z neko osebo ali ustanovo je bilo zame nekoč izjemno pomembno, da se je srečanje začelo ob dogovorjenem času. Zamujanje je v mojih očeh kazalo na nezmožnost organiziranja lastnega časa in nespoštovanje mojega časa. Če nisi zmožen priti na dogovor pravočasno, pomeni, da se tudi drugih dogovorov ne držiš, pa tudi izgovori za zamudo so bili ponavadi iz trte zviti. Vstal sem prepozno, prejšnji sestanek se mi je zavlekel, Moja zdravnica je bila včasih del Zdravstvenega doma Ljubljana Center. Pred vsemi ordinacijami v njenem nadstropju je vedno čakalo vsaj po 10 bolnikov. Pred njeno ordinacijo smo bili največ trije in če si bil naročen za 9.30., se je pregled začel z ne več kot petminutno zamudo. S sestro, ki je urejala te stvari, sta bili organizirani. S tem je pokazala spoštovanje do lastnega časa in do časa nas, bolnikov. Sistem je morda bil v Zdravstvenem domu zanič, a njen je bil izjemen. Del svojega življenja sem preživel v socialističnem sistemu, kjer je bilo gibanje posameznikov omejeno. Za vsako pot izven meja si potreboval potni list, za mnoge države si potreboval vizo, na meji nikoli nisi vedel, ali bodo cariniki ali policaji našli razlog, da ti bodo potovanje prepovedali, kako do deviz, kje zamenjati, ... Živel smo v sistemu, kjer je bilo gibanje med mesti, državami nekaj, kar oblasti ni bilo všeč. Naredila je vse, kar se je dalo, da bi omejila in preprečila prosto gibanje posameznikov, saj je to pomenilo tudi gibanje idej, misli, vrednot, zato je bila in je še za mojo generacijo vrednota prostega gibanja izjemno pomembna. Kako je s tem danes? Na nikogar več ne morem biti jezen, če zamuja na sestanek. Izgovor, da je bila ponovno gneča na cesti, je pač resničen. Nemogoče je določiti uro sestanka v Kopru, če si doma iz Pirana in želiš priti na sestanek ob dogovorjeni uri. Pravil, kdaj in kje bo gneča na cesti, ni več. Če je včasih bila največja gneča ob sobotah, je sedaj ob ponedeljkih (kot pravijo: ponedeljek je nova sobota). Čas, ki ga kar naenkrat preživimo v avtomobilih, se je v zadnjih letih, vsaj po mojem občutku, podeseteril. Kakšna izguba časa in energije! A vam je v zadnjem letu kdaj padlo na pamet, da bi šli na kosilo ali večerjo v Ljubljano? Ko še ni bilo avtoceste, smo se v Ljubljani kakšno soboto odpravili ob devetih zvečer na pivo v Portorož in bili čez uro in 15 minut v Tivoliju v Portorožu. Koliko časa prej krenete z obale, če imate sestanek v Ljubljani ob 10-ih? Če nočete zamujati, je to danes vsaj tri ure prej in zgodi se vam lahko, da boste v Ljubljani čez dobro uro ali pa boste zamujali na sestanek. Ker ni videti, da bi to agencije, urade, službe, ministrstva, motilo, sem prepričan, da smo se vrnili v čas pred štiridesetimi leti, ko ponovno ni v interesu države, da bi se lahko premikali, prosto gibal in življenje ter delo posameznikov ni več prav visoko na njihovi prednostni lestvici.

KATJA PEGAN

KOLUMNA V
AVGUSTU

Zdi se mi, da moram napisati nekaj, kar bo že na prvi pogled odeto v mehko, oranžno svetlobo avgusta. Kot spomin na avguste mojega življenja v Piranu, na avguste, ki niso v nobenem drugem mestu enaki. Ko se žareča julijska pripeka umakne prijetnejši vročini, tisti nežnejši, čeprav vztrajno topli, a ne nevarni, tisti, ki rada prihaja v moj spomin. Srečni so bili nekoč avgusti, ne glede na nesreče in smrti, ki se vrtijo in vrtijo, a se za otroke in mlade ljudi vrtijo drugje, na drugih plesiščih življenja. V avgustu je bila v Piranu Lidija, slikarka restavratorka s svojo študentsko družbo pri svojem bratrancu – mojem očetu. V naši kuhinji na Prvomajskem trgu je mama naredila cel pladenj kremšnit za vse te dolgolase in bradate mladce. Malo mlajši so bili od njiju, pa tako drugačni. Hipiji mojega otroštva, ki so kot oranžna svetloba prihajali iz vzporednega sveta, svobodnejšega, zanimivejšega, nadvse ustvarjalnega, in zaradi katerih je bila naša kuhinja vesel prostor. Tako vesel, kot je bila številne avguste kasneje vesel in oranžen prostor majhna Marizina kuhinja v Engelsovi ulici polna svobode. Bil je avgust, ko smo iskali mojega malega brata na Punti, kjer je tistega avgustovskega dne popoldne nastala mala filmska grozljivka. Obupno smo ga iskali, saj je bil majhen in ne bi mogel nikamor sam. Potem je oče pogumno zaplaval z masko ob obali in iskal fantka po morskem dnu. Zelo, zelo filmsko. Tako se je tudi končalo, ko smo ga našli, zatopljenega v igro z vojaki v zavetju ozkih stopnic na koncu plaže, v njegovem svobodnejšem, zanimivejšem in ustvarjalnem svetu. Mogoče je prav zaradi te njegove otroške zatopljenosti ta zgodba odeta v oranžno svetlobo nežnega avgustovskega spomina. Zame je bil avgust vedno december. Svetloba v avgustu in njena mehkoba, prijaznost ljudi, rajanje in obvezna nastopajoča četica s svojim Hare krišna, hare hare na obali, so bili slovo od poletja, saj s 1. septembrom nastopi novo leto, ko je treba v šolo. In tako je bilo in je še danes. Da sem nekje na poti svojega odrasčanja razumela in doživela 6. avgust, ki je vsako leto v časih moje mladosti ustavil ljudi, da smo zaledeneli ob spominu na žrtve atomskih bomb v japonskih mestih, so verjetno poskrbeli v šoli, doma in na TV. Zelo jasno je bilo, kdo je žrtev in kdo krvnik. Danes je drugače. V letošnjem avgustu se zaradi OI niso prekinile vojne, nihče več ne zastane, ko padajo bombe in brišejo mesta in ljudi, prav noben otvoritveni govor ne omenja tistih, ki se ne morejo igrati z nami, ker jim tega ne dovolimo in ker smo prestrašeni pametnjakoviči. Kljub temu smo Slovenci visoko na lestvici po prejetih medaljah na prebivalca, mi v Kopru smo sploh genialci, nimamo pa, denimo, železniške povezave s svetom. Ampak to sploh ni pomembno, kot tudi ne, kdo je žrtev in kdo rabelj; smrti so statistika, medalje so statistika. In če bi se radi vljudno izognili nakupu Hare krišna literature, ki vam jo ponujajo ob obali, ne recite, da imate samo kartico, ker vas bodo presenetili s posterminalom, ki ga povlečejo iz hipijske malhe. In potem vam bo nerodno. No, vsaj za nekaj naj nam bo nerodno. Tudi zato je avgust.

LEON MAGDALENC

SMRT V
PIRANU

Od nekdaj me Piran spominja na Benetke. Obe mesti sta svojo podobo dobili pred stoletji in se ne spreminjata prav dosti. Obe obljubljata izjemno turistično izkušnjo s potovanjem v preteklost in obema se napoveduje črna prihodnost. Benetke se bodo potopile ali sesule same vase, Piran pa bo nemočno čakal odrešitelja, ki se bojda prikaže vedno pred lokalnimi volitvami. Obe mesti sta lokalni, pa vseeno znani globalno. Obe mesti nažirajo prišleki in milimeter za milimetrom uničujejo turisti. Za Benetke je smrt nekaj, kar je že vpisano v kulturne fenomene. Pred več kot sto leti je Thomas Mann napisal novelo Smrt v Benetkah in pred pol stoletja je Luchino Visconti po njej posnel kultni film. Piran se je prav tako znašel v knjigah in filmih, nazadnje s premiero Tartinjev ključ pred nekaj dnevi na sarajevskem festivalu. Zrežiral ga je Vinči Vogue Anžlovar in danes pišem o njem, Duletu ter Iztoku, treh znancih, prijateljih, sopotnikih, soborcih in sožurerjih. O njih pišem z globokim spoštovanjem in zavestno subjektivno. Vsi trije so se na svoj način zapisali Piranu in smrti. Vsak je na svoj, poseben način povezan s Piranom. Dušan Mrdakovič, moj soborec na Radiu Študent sredi osemdesetih prejšnjega tisočletja, je prišel v Piran zaradi ljubezni, prišel je zaradi mnogih ljubezni. Ljubezni do Polone, ljubezni do mediteranskega podnebja, ljubezni do dela z ljudmi v turizmu in gostinstvu ter ljubezni do kulture, še posebej glasbe. Bil je zaščitni znak in nekako ni spadal v po svoje omejeno mesto, včasih tudi v glavah odločevalcev. Z Iztokom Aberškom sva skupaj trčila na Studiu Ljubljana, kasneje Studiu City. Bil je izjemen avtor reportaž, mnogim znan kot ustvarjalec dokujev iz Amerike in znamenite reklame za Kovinotehno, ko so vsi Američani v kamero po svoje izgovarjali slogan Nemogoče je mogoče. Z Iztokom sva ostala povezana še s skupnim delom reklamnih spotov pri Tovarni vizij, organiziranju prvih elektronskih zabav in potovanj na Ibizo. Iztok je bil »odtrgani« kreativec, ki je končal svojo ustvarjalno pot s filmom Piran underground. V Piran ni prišel zaradi ljubezni, temveč zaradi azila. Piran je postal njegovo zatočišče potem, ko se je svet bleščečih reklam in žurov sesul v prvi resni finančni krizi pred petnajstimi leti. Iztok je odšel od nas mesec dni za Duletom. Smrt v Piranu je postala stvarna. Iztoka in Duleta je družilo še nekaj, čeprav se nista nikoli združila. Kitara in glas. Predanost bluzu in rokernrolu. Glasbenik je bil na začetku svoje poti tudi Vinči. Nastopil je tudi na legendarnem Novem rocku. Pa potem igral v prvem neodvisnem filmu Usodni telefon, posnel prvi film v osamosvojeni Sloveniji Babica gre na jug, vmes posnel še pet filmov, med katerim je tudi najbolj osebni, samokritični dokument Selfie brez retuše in popolnoma brez retuše Vinči govori o svoji neozdravljivi bolezni. Smrt v Piranu me boli. Zelo.

DORJAN MARUŠIČ

OLIMPIJSKE
IGRE IN
STATISTIKA

Olimpijske igre v Parizu so za nami, pred nami pa štiriletno obdobje priprav in naprezanj športnikov in športnic za dosego olimpijskih norm in nastop v Los Angelesu. Pariz je spisal številne zgodbe. Srečne, radostne, žal tudi žalostne, bile so solze sreče in jeze, razočaranja. Igre analitičnih števil so omogočile primerjave, prepogosto samo v skupnem številu osvojenih medalj, predvsem zlatih. Na vrhu je gostiteljica prihodnjih iger. Ali kdo pozna Roncabelle, mestece z devet tisoč prebivalci? V tem mestecu v Italiji živijo trije nosilci zlate olimpijske medalje. Judoistka, kanuist in kapetanka odbojarske ekipe. Zlata medalja na tri tisoč prebivalcev, resnični ponos za someščane na svoje prvake v športu in življenju. Kdorkoli se je kdaj ukvarjal s športom, si lahko vsaj malo predstavlja odrekanja in naprezanja na strmi poti do olimpijskih iger, nato pa še dosego vrha v svoji disciplini. Seveda take statistike ne bodo objavljale, saj se veliki težko prebijejo na vrh. Tudi podatek, da je imela Slovenija največ udeležencev na milijon prebivalcev, je hitro poniknil. Ponosni bi morali biti ob zavedanju, kako težko je osvojiti normo za nastop na igrah. A vseeno, zahvaljujoč Andreji in Toniju, Kopper žari od ponosa. Spisala sta nepozabni zgodbi, ki sta jima oplemenitili vsa odrekanja in povrnili vsaj del vseh vložkov v njuni dosednji karieri. Navijali smo zanju, tako kot za vse, se veselili njunih uspehov in se jim vsaj delno zahvalili s sprejemom v našem mestu. Hvala Andreja, hvala Toni. Ob tem gre seveda posebna zahvala in pohvala Janji, ponoviti olimpijski naslov je izjemna redkost. Vsem trem želim zlato medaljo v Los Angelesu! Na sprejemu smo se lahko poklonili tudi našim štirim »prvakom«, rokometašem. Zame so pravi prvaki, zmagovalci. Ne bom se spuščal v strokovne ocene sodniških odločitev, sem pristranski, a vselej bo ostal tisti če! Njihova timska povezanost, usmerjenost v naslednji izziv in pokončnost ob vseh krivicah, krasijo samo velike, največje. Lahko so nam zgled vsak dan, a ne samo nam, strastnim navijačem, tudi vodilnim odločevalcem. Četrtna rokometne ekipe izhaja z Obale, iz obalnih rokometnih šol. Številni so postavljali okvire delovanja, gradili prepotrebno piramido množičnosti vključevanja mladih v šport, da se je iz vseh mladih izklesalo nekaj velikih prvakov. Zato ob naslednjih proračunih, odločevalci odrežite večje kose pogače za šport, ki bo zagotovil množičnost preko objektov in vseh strokovnjakov, vključenih v vodenje mladih športnikov in starejših rekreativcev. Umaknite vse ovire okrog športnih objektov ali vsaj parkirnino namenite športu. Naj vse štiri obalne občine zastavijo tekmo, tekmujejo v dolgi poti vlaganja v telesno aktivnost za dolgoživost. Potem bo moral vsak od nas nekaj dodati še za lastno dušo, za zdrav duh v zdravem telesu.

ABONMA 24 VPIS ABONMAJEV 25 2.-13. SEPTEMBER

PREMIERNE UPRIZORITVE V SEZONI

Yasmina Reza
TRI VERZIJE ŽIVLJENJA
Režiserka Nina Šorak

Marjan Nečak, Saša Eržen
NAŠA FAMILIJA
V sodelovanju s Slovenskim stalnim gledališčem
in Italijansko dramo HNK Ivana pl. Zajca Reka
Režiser Marjan Nečak

Gianni Rodari
PRAVLJICE PO TELEFONU
Režiser Jaka Ivanc

Elena Ferrante
DNEVI ZAVRŽENOSTI
Režiserka Tijana Zinajić

Carlo Collodi
OSTRŽEK
Režiser Jaka Ivanc

**KONCERT ROKA MATKA IN
OBALNEGA KOMORNEGA ORKESTRA Z GOSTI**
Dirigent Patrik Greblo

VEČERNI ABONMAJI

Abonma Premiera
Abonma 1
Abonma 2
Abonma Sobota

OTROŠKI ABONMAJI

Abonma Mavrična ribica
Abonma Mali oder
Abonma Rastem

DIJAŠKI ABONMA

GLEDALIŠKI ŠOLI

Gledališka šola Mavrična ribica
Gledališki trening

www.gledalisce-koper.si

DARSEN
SALON POHIŠTVA

☎ 05 640 13 33 ✉ darsen@siol.net

Polje 21 (Ruda center), IZOLA

www.darsen.si

AKCIJA!
Samo še do 31.08.2024!
Dodatni 10% POPUST na vse pohištvo ALPES!
Tudi na že znižane programe.

**OBIŠČI NAS
TUDI NA
SPLETU!**

www.obalaplus.si

**VSE KAR
MORATE VSAK
DAN VEDETI O
DOGAJANJU NA
OBALI**

Pomagali vam bomo
izpolniti vaše obveznosti
iz SUP Uredbe

SLOPAK
ŽIVIMO Z OKOLJEM.

slopak@slopak.si
www.slopak.si

OBALA
Časopis in portal
za slovesko Istro **plus**

Imate dejavnost? Si želite novih strank, več kupcev vaših izdelkov ali več naročnikov vaših storitev? Tukaj je pravi prostor za vas! Vaš oglas bo vsak mesec dosegel **27.200** gospodinjstev v slovenski Istri! Pišite nam na marketing@obalaplus.si in predstavili vam bomo prednosti oglaševanja v časopisu in spletnem portalu www.obalaplus.si

KOGOJEVI DNEVI 2024

MEDNARODNI FESTIVAL SODOBNE GLASBE

6. 9. - 13. 10. 2024 **Kanal ob Soči**

Program na <https://www.tic-kanal.si/>

Cavazza letos v žiriji 30. sarajevskega filmskega festivala

Od 16. do 23. avgusta je v glavnem mestu Bosne in Hercegovine potekal jubilejni 30. Sarajevo film festival.

Eden največjih festivalov v regiji je ponovno privabil znana svetovna imena na svojo rdečo preprogo, po kateri so se letos sprehodili Meg Ryan, John Turturro, oskarjevec Alexander Payne, Paul Schrader in mnogi drugi. Poleg svetovno znanih imen je Sarajevo gostilo tudi največje regijske kinematografske zvezde. V žiriji se je znašel redni gost SFFa, Sebastian Cavazza. Tudi med letošnjim obiskom Sarajeva je potrdil svojo ljubezen do festivala in mesta. Na rdeči

preprogi ga je občinstvo pozdravilo z bučnim aplavzom in navdušenjem. V tekmovalnem delu festivala je svojo evropsko premiero doživel film Družinska terapija slovenske režiserke Sonje Prosenč. Film je osvojil srca občinstva, saj duhovito prikaže bogataško družino in njene skrivnosti. Prikazan je bil tudi film Praslovan, ki govori o življenju in karieri slovenskega kantavtorja Zorana Predina. V filmu sta, med drugimi, tudi Vlado Kreslin in Branko Đurić Đura. Povabljeni in prisotni so bili tudi številni drugi slovenski režiserji, igralci in filmi, med njimi Maja Doroteja Prelog, Tadej Čater, Klemen Dvornik in Anja Resma, ampak

manjkala je ena ekipa. Film z naslovom Tartinijev ključ, ki je posnet v Piranu, je doživel svojo premiero prav na SFFu, a kot pravi režiser Vinci Vogue Anžlovar, vabila ni prejel. Za sporni incident krivi producenta Zorana Đeverdanovića. "Premiere brez režiserja ne obstaja," je dodal Anžlovar. Sarajevo film festival, ki je nastal pred 30 leti v obleganem mestu, je letos z 250 filmi z vsega sveta in praz-

ničnim vzdušjem upravičil svoj jubilej. S pestrim programom, izjemnimi prizorišči, uglednimi gosti in nepozabnim vzdušjem je ponovno dokazal, zakaj ostaja ena najpomembnejših kulturnih prireditev v regiji. Milica Golijanin

GLEDALIŠKI ABONMA
ABBONAMENTO TEATRALE
 sezona / stagione 2024 / 2025

VPIS · ISCRIZIONE
 do/fino al **1.10.2024**

AVDITORIJ
 NOVI BOZOVCI / UN MARE DI STORIA

NASILJE IN LJUBEZEN NIMATA NIČ SKUPNEGA!

Zamejska in družbeno angažirana pevka Martina Zerjal

MELODIJE MORJA IN SONCA SO ŽE DAVNO ZA NAMI, VENDAR ŠE VEDNO ODMEVA PESEM 30-LETNE ZAMEJSKE PEVKE MARTINE ZERJAL. PA NE SAMO ZATO, KER JE DOBILA NAGRADO ZA NAJBOLJ OBETAVNO PEVKO, TEMVEČ TUDI ZATO, KER JE NJENA PESEM AMARSI O NO (LJUBITI ALI NE) ZELO DRUŽBENO ANGAŽIRANA. GRE ZA MOČNO ČUSTVENO BALADO, KI SE UKVARJA S POMEMBNO TEMO NASILJA NAD ŽENSKAMI.

Skozi iskrene in boleče verze Martina prikazuje kompleksnost ljubezni, ki je prepletena z zlorabo, ter postavlja vprašanje, ali se lahko resnično imenuje ljubezen nekaj, kar prinaša bolečino in trpljenje. V svoji pesmi se obrača na žensko, ki je ujeta v ciklu nasilja, in izraža sočutje do njene zmedenosti in strahu. Verzi jasno prenašajo sporočilo o tem, kako težko je sprejeti odločitev, da zapustiš tak odnos, a tudi, kako pomembno je najti moč in pogum, da to storiš. Glasba, ki spremlja besedilo, dodatno okrepi čustveni vtis in ustvari vzdušje žalosti, a tudi upanja.

ŽENSKE, VSAKO NASILJE JE NESPREJEMLJIVO!

»Pesem sem napisala pred dvema letoma s prijateljico Cristiano D'auria. Vsebinsko sva črpali iz izkušenj in izpovedi najinih prijateljic ter različnih žensk. Hvaležna sem, da sama nimam tovrstne izkušnje, a sem izredno čutna oseba in se z lahkoto vživim v čustva drugih, tako da sem se v tekst in nato tudi v izvedbo, vsekakor poglobila,« je povedala pevka, ki s svojo pesmijo ne le opozarja na problem nasilja nad ženskami, temveč tudi spodbuja vse, ki so prizadete zaradi tega problema, da prepoznajo svojo vrednost in da si zaslužijo ljubezen, ki ne boli. Tako je pesem postala himna mnogih žensk, ki so našle moč, da zapustijo toksične odnose in poiščejo varnost ter spoštovanje, ki si ga zaslužijo. »Besedilo je neposredno, surovo, brez olepšav, saj nasilje nikakor ni nekaj, kar bi morali olepševati.

MARTINA ZERJAL UŽIVA V PISANJU PESMI. ZELO RADA PA SODELUJE S ŠTEVILNIMI GLASBENIKI IN GLASBENIMI SKUPINAMI. V PROSTEM ČASU SE RADA UKVARJA S ŠPORTOM, SE DRUŽI S PRIJATELJI IN POTUJE.

Glavno sporočilo je, da je potrebno ljubiti iskreno, na zdrav, zrel način ter da nasilje in ljubezen nimata nič skupnega. Iskreno si želim, da bo pesem kakšni ženski pomagala, da bo šla lažje skozi težko preizkušnjo in našla novo upanje ter moč. Nikakor ne gre za napad na moške, temveč zgolj za ozaveščanje o problematiki, o kateri same po sebi govorijo že statistične številke,« pravi Martina, ki je že zelo zgodaj odkrila ljubezen do glasbe. Bolj resno pa se ji je začela posvečati pri dvanajstih letih, ko je začela študirati vokalno tehniko na šoli Adesso Musica v Trstu, kjer je pridobila certifikat EFP Estill Voice Training in se udeležila številnih mojstrskih tečajev in umetniških pripravištev. Že kot deklica je prepevala v različnih glasbenih skupinah, s katerimi je izvajala mednarodno uspešne priredbe in se udeleževala tekmovanj kot sta Musica È in Tour Music Fest.

SANJSKI NASTOP V ARENI V VERONI

Glasba pa je bila njena zvesta spremljevalka tudi kasneje. Velika prelomnica je bila,

ko se je pri devetnajstih letih pridružila zasedbi Dynamo (ustanoviteljica vokalna učiteljica Cheryl Porter), s katero je leta 2015 nastopila v Areni v Veroni. Sledilo je sodelovanje v novem projektu The GoGo Girls, kjer je bila glavna pevka. Njihova uspešnica Gimme Fantasy 20th je bila nekaj časa na vrhu lestvic. Martina pa se je z veseljem udeleževala različnih glasbenih tekmovanj. V še posebej lepem spominu ji je ostalo tekmovanje Premio Casa della Musica v Cervignanu, kjer je zmagala leta 2019 in za nagrado posnela video za pesem Crazy Gnarlsa Barkleyja, ki jo je posnel in zmiksal svetovno znani glasbenik Andrea Rignat. »Od tam dalje se je začela moja nova glasbena pot, kariera pop pevke, ki me je letos pripeljala tudi v Portorož na festival Melodij morja in sonca, na katerem sem dobila nagrado za najbolj obetavno izvajalko,« veselo pove Martina in sklene, da ji je to samo še dalo vetra v njena jadra in da bomo o njej zagotovo še slišali, saj se želi uveljaviti tudi v Sloveniji.

Andreja Comino

ACTUAL I.T.
Member of DBA Group Company

KJER SE SREČAJO INOVACIJE IN TRADICIJA.

Največje IKT podjetje na Obali, ACTUAL I.T., ki je del mednarodne skupine, je prepoznano kot privlačen, zanimiv in družbeno odgovoren delodajalec, s katerim lahko ustvarjate prihodnost IT-ja.

Z vami že **30 let**
www.actual-it.si

KOPER 1500
CAPODISTRIA
524 • 2024

3xR Računalniški center
kjer za vsako težavo najdemo rešitev

POČITNIC IN DOPUSTOV JE KONEC ...

JE VAŠ RAČUNALNIK PRIPRAVLJEN NA NOVE IZZIVE?

Servis računalnikov, ki poskrbi, da ste vi lahko brez skrbi

POKLIČITE IN SI REZERVIRAJTE TERMIN

PRIDEMO TUDI NA DOM V VSE 4 OBALNE OBČINE

tel.: 040 227 846 www.3xr.si

Računalniški center 3xR - Karlo Radovac s.p., Obala 105, 6320 Portorož

Strokovno pomagamo od leta 2013

Dolgčas in otroška ustvarjalnost

Dolgčas in otroška ustvarjalnost

Poletje je čas sprostitve in novih dogodivščin, ko otroci uživajo v dolgotrajnem prostem času. Starši se pogosto znajdejo v dilemi, kako ta čas najbolje zapolniti. Velikokrat mislijo, da morajo poskrbeti, da je vsak trenutek otroka zapolnjen z organiziranimi dejavnostmi, da bi se izognil dolgčas. Toda ali je dolgčas res tako negativen, kot se zdi? Kaj če bi se ravno v njem skrivala priložnost za razvoj otroške ustvarjalnosti?

Dolgčas kot priložnost

Dolgčas pogosto dojemamo kot nekaj nezaželenega. Starši se trudijo zapolniti vsak trenutek otrokovega dneva z aktivnostmi, kot so šport, tečaji ali izleti. Vendar pa prav v tistih trenutkih, ko otrok nima določenega cilja, začne razvijati svojo domišljijo. Ko otrok občuti dolgčas, se njegov um začne ukvarjati z vprašanjem, kako zapolniti ta prazen prostor. Namesto da bi se zatekel k pasivni zabavi, kot so videoigre ali televizija, začne aktivno iskati rešitve. Ustvarja nove igre, raziskuje okolico, se potopi v svet domišljije ali najde ustvarjalne načine, kako uporabiti stvari okoli sebe. Dolgčas tako postane ključni katalizator za razvoj inova-

tivnega mišljenja, samostojnosti in reševanja problemov.

Dolgčas in osamljenost

Pomembno pa je razlikovati med dolgčasom in osamljenostjo. Medtem ko je dolgčas lahko pozitiven sprožilec ustvarjalnosti, lahko osamljenost, še posebej dolgotrajna, vodi v negativna čustva, kot so tesnoba, žalost in nizka samozavest. Dolgčas spodbuja otroka k iskanju rešitev, osamljenost pa ga lahko potisne v občutek zapuščenosti. Otroci, ki se počutijo osamljene in nimajo dovolj stika s starši ali vrstniki, se pogosto zatečejo k elektroni. Dolgotrajna uporaba naprav lahko vodi v zasvojenost in poslabšanje socialnih veščin. Namesto da bi razvijali odnose z drugimi, se zapirajo vase in oddaljujejo od resničnih stikov. To lahko dolgoročno poveča občutek osamljenosti in povzroči težave pri vzpostavljanju zdravih odnosov.

Kako podpreti otroka pri preganjanju dolgčasa

Namesto da bi se starši trudili preprečiti vsak trenutek dolgčasa, lahko otroka spodbudijo, naj ta čas izkoristi za raziskovanje lastnih zanimanj in ustvarjalnih nagnjenj. Pomembno je, da imajo otroci dostop do raznolikega nabora materialov (papir, barvice, gradbene kocke, naravni materiali ali prostor za igro). Starši lahko otroku ponudijo predloge, a mu dajo dovolj prostora, da sam razvije svoje ideje. Ključno je, da starši ostanejo čustveno prisotni. Redni pogovori, skupne dejavnosti in iskre-

DR. KATJA KOZLOVIČ

Zakonska in družinska terapevtka, izvajalka igralne terapije ter kadrovska svetovalka
www.lanimaj.si • www.kei.si

no zanimanje za otrokove misli so temelj za preprečevanje osamljenosti in zdrav razvoj.

Dolgčas je lahko darilo

Namesto da zapolnimo vsak trenutek otrokovega dne, mu lahko ponudimo priložnost, da se sooči s praznim prostorom in ga zapolni na svoj način. Ključnega pomena pa je tudi skrb za njegovo čustveno zdravje in preprečevanje osamljenosti.

V svetu, kjer smo navajeni stalne stimulacije, je pomembno, da otrokom omogočimo čas za umiritev in razmišljanje. V teh trenutkih se lahko rodi nekaj najlepšega – otroška ustvarjalnost, ki ne pozna meja.

Dozorevanje

Vsako življenje se razvija po stopnjah, kot so začetek, sejanje, rojevanje, prilagajanje, vzpostavljane življenjskih moči, nato nastopi mladost, svežina, zavedanje svoje poti, boj, mnogi takšni in drugačni boji. To mora voditi k rasti in sadovom, drugače se življenje ustavi, postane tragično in brezciljno. Med dozorevanjem sadov se zgodijo določene spremembe, spreminja se barva, oblika, okus, mehkoča, marsikje se zvečajo sladkorji, zmanjšajo kisline, pride do določenih spojin, ki dajejo značilno aromo. V človeškem življenju je zlasti odločilen čas zadnjih let mladosti, ko se oblikujemo in podamo na svojo lastno pot. Takrat odkrivamo talente in sposobnosti ter moči. Dozorevanje je zbiranje sedanjega in preteklega dela ter naporov in ima daljšo pot, izkušnje pa nam pri tem pomagajo. Po poletni vročini se začnejo zbirati pridelki in smo jih veseli zlasti, če so prenesli veliko preizkušnjo suše in ohranili rast ter svežino. Tu so trte, oljke, druge povrtine, sadje, rože, sir dozoreva, proti zimi še mesnine, zelje, repa, ... V osebnem življenju se moramo vsaj od časa do časa vprašati, kakšne sadove pri-

našajo napori, kam vlagamo svojo pozornost in čas? Koliko smo rastli in dozoreli v človeškosti, odnosih, v družinskem življenju, v spoštovanju drug drugega, v zvestobi in navdušenju. Velika težava današnje mladine je, da zelo pozno odraste, zato ji primankuje izkušenj. Pomemben je pogovor s samim seboj, da se ne izogibamo mislim, ki nas mučijo in jih želimo pozabiti. Razčistiti moramo s prtljago otroštva ter mladosti in jo zamenjati z bolj izdelanimi mislimi in odnosi. Poznati moramo šibke točke in jih zavarovati, prav tako je treba zgraditi odgovoren odnos do dela, trdne in dolgotrajne odnose ter sprejemanje obveznosti do drugih. Življenjska dorastlost vključuje širjenje pogledov in zanimanja, da se ne pustimo ujeti le delu ali užitku. Sčasoma dozoreva naše delo, morda naredimo

PRIMOŽ KREČIČ

Koprski stolni župnik

celo manj kot prej, vendar bolj izpolnjeno in z večjo modrostjo dozoreva znanje, poučevanje, sporazumevanje. Dozorevata tudi naše telo in duh, postajamo bolj plemeniti. Zavedamo se, da so potrebne izbire in ne moremo več narediti vsega, kar smo počeli v mladosti, prav tako se moramo izogibati določenim nekoristnim stvarim.

Poleg dozorevanja dobrega in človeškega, dozoreva tudi hudobija in zlo. Tisti, ki pristajajo na njegovo moč in nasilje, se še bolj zaprejo ali ga širijo v svoje okolje, zato se je treba neprestano boriti in vztrajati. Pri tem nam pomaga duhovnost. Obstajajo uspehi in neuspehi, na polju je bila suša, prav tako v vinogradu in oljčniku, pri otrocih ni bilo sodelovanja, lepega zgleda, podpore. V težkih okoliščinah se okrepimo in prečistimo, seveda, če gledamo nanje s spodbudno oddaljenostjo. Kdor želi zmagati, mora znati sprejeti tudi poraze. Oboje je del življenja. Predvsem pa moramo biti hvaležni za vse darove in zvestobe, za rast človeškosti in odprtih src.

Izpeljan začetni »kick-off« sestanek projekta DANTE v Izoli €

PREDVIDENA ZUNANJOST PALAČE PO CELOVITI OBNOVI

Od aprila 2024 dalje Občina Izola v vlogi vodilnega partnerja izvaja projekt z akronimom DANTE - Trajnostne in prožne kulturne prakse za inovativno in celostno ponudbo literarnega turizma, ki ga sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027. Občina Izola je 4. septembra 2024 organizirala in izvedla začetni t.i. »kick-off« sestanek projekta DANTE. Sestanka so se udeležili predstavniki šestih projektnih partnerjev, poleg Občine Izola še

Tolminski Muzej, Inštitut IRRIS za raziskave razvoj in strategije družbe, kulture in okolja in treh italijanskih partnerjev Dežele Furlanija-Juljska krajina, Občina Tolmezzo in Občina Ceggia. Prisotni so bili tudi predstavniki pridruženih partnerjev projekta. Trideset mesecev trajajoči projekt DANTE se bo posvetil pomembnim vrednotam sporazumevanja v nacionalnih jezikih, širitvi rabe slovenskega oz. italijanskega jezika z vzpostavitvijo, evidentiranjem in mreženjem literarnih poti ter deležnikov na čezmejnem območju Italije in Slovenije. Projekt izhaja iz utemeljitelja italijanskega knjižnega jezika Danteja Alighierija in njegove prisotnosti v slovensko-italijanskem obmejnem prostoru, saj predstavlja njegovo delo dediščino temeljnih vrednot, v katerih se prepoznavamo še danes. Čezmejna skupna zgodovina služi kot izhodišče. Vidnejše aktivnosti v sklopu projekta so ustanovitev čezmejne literarne poti DANTE na osnovi petih interaktivnih interpretacijskih kulturnih poti po metodi zgodbarjenja, organizacija več skupnih čezmejnih prireditev v Izoli, Tolminu, Trstu, Tolmezzu, Furlaniji-Juljski krajini, občini Ceggia v Venetu, tudi v sklopu osrednjih literarnih festivalov Pordenone

legge in Vilenica. Ena izmed vidnejših aktivnosti projekta bo ureditev treh sredščič za obiskovalce v Izoli, Tolminu in Ceggi. V Izoli bo ta urejen v prostoru pritličja Podestatove palače, ki bo tako poleg reprezentativnih, turistično-razstavnih, s preusmerjanjem turistov na podeželje, pridobil tudi kulturne vsebine. Po koncu del bo Center za obiskovalce DANTE tako obsegal informacijski center, sanitarije in prostor za prikaz Dantejevih kodeksov. Več informacij o projektu je na voljo na spletni strani projekta, ki je dostopna na: <https://www.ita-slo.eu/sl/dante>.

Makro5

Z vami gradimo že več kot 30 let.

Celostna programska rešitev PRESTIGE

- GIS Prestige za gostinstvo in družbeno prehrano
- TS Prestige za trgovske dejavnosti
- Relax Prestige za storitvene in wellness storitve
- Spletna trgovina
- Razvoz in spletno naročanje hrane
- DocForward sistem za elektronsko izmenjavo dokumentov med dobavitelji in naročniki

POS Elektronček

POS ELEKTRONČEK d.o.o. Livarska ulica 7, 1241 Kamnik | T: 01 8309 550 | M: 041 642 260 | prodaja@pos-elektroncek.si

Izjemna nevropsihologinja dr. Senja Štirn v Franciji in Sloveniji pomaga ljudem.

Vsak otrok je svet zase!

NEVROZNANOST ZADNJA LETA DOŽIVLJA IZJEMEN NAPREDEK. Z RAZISKAVAMI MOŽGANOV LAHKO ZDRAVNIKI POMAGAJO NAJHUJE BOLNIM LJUDEM, OBENEM PA TUDI RAZUMEJO, KAKO DELUJEMO, KATERE SO NAJUSTREZNEJŠE TERAPIJE. PROF. DR. SENJA ŠTIRN IZ PORTOROŽA SODI V SAM SVETOVNI VRH, S SVOJIMI RAZISKAVAMI IN PRAKTIČNIM DELOM Z BOLNIKI POSTAVLJA NOVE OKVIRJE NEVROPSIHOLOGIJE. VEČJI DEL SVOJEGA ŽIVLJENJA IN DELA JE PREŽIVELA V FRANCII, Vendar se rada in redno vrača na OBALO, ZA KATERO PRAVI, DA BO VEDNO NJEN DOM. ZELO JE NAVEZANA NANJO, SAJ JE NJEN OČE TU USTANOVIL MORSKO BIOLOŠKO POSTAJO IN ŠE VELIKO DRUGIH PREBOJEV.

Dobiva se v njeni prekrasni hiši v Portorožu, od koder se ponuja prekrasen pogled na Piranski zaliv. Že ob vstopu v hišo obiskovalca očara akademski in pionirski duh njenega očeta in mame, novinarka in pisateljica, na široko se razprostirajo omare s knjigami, pianino, velika hrastova miza za razprave in kresanja mnenj ... in tudi Senja neznansko uživa v tej hiši, od koder je pred davnimi leti šla v svet.

SVET NA DLANI

»Rojena sem sicer v Ljubljani, vendar sem že pri dveh letih prišla v Portorož, kjer si je oče zadal narediti Morsko biološko postajo. Pred tem sta bila z mamo še na ekspediciji v Etiopiji, zatem smo šli vsi skupaj še v Tunizijo, kjer so me dali v francoske šole. Oče je veliko delal za Organizacijo združenih narodov, pa je šel še v Jemen, Omanski sultanat ... Zaradi njegovega dela smo veliko hodili naokoli, tako da sem bila tega vajena in mi ni predstavljalo kakšnih težav,« mimogrede razlaga Senja, ki je bila zaradi maminega novinarskega in pisateljskega poklica ves čas obkrožena tudi s knjigami in pisanjem. Med drugim je prevedla tudi Sartra in bila ena najmlajših pesnic. Okušala se je tudi kot novinarka, ko jo je legendarni Tone Fornezzi Tof prosil, naj kaj napiše za Nedeljski dnevnik. Z užitkom je delala intervjuje z glasbeniki, pa tudi sledila kolesarskim dirkam, nato pa se je odpravila v Pariz, kjer je režirala v teatru in reklame ter študirala psihologijo.

PSIHOLOGIJA, POSEBNA LJUBEZEN

»Z užitkom sem počela vse to, saj se je vse prepletalo, eno znanje mi je pomagalo pri drugem, lotila sem se še psihoanalize in z njo nekaj let delala s pacienti.

DR. SENJA ŠTIRN JE IZJEMNA STROKOVNJAKINJA S PODROČJA NEVROPSIHOLOGIJE. NAPISALA JE TUDI IZJEMNO KNJIGO, KI OBSEGA KAR 1135 STRANI NEVROPSIHOLOŠKO OCENJEVANJE ODRASLIH. KLJUB DESETLETJEM ŽIVLJENJA IN DELA V FRANCII SE REDNO IN POGOSTO VRAČA V SLOVENIJO.

Najbolj sem bila ponosna na to, da so tisti, s katerimi sem delala, danes brez zdravil, tudi tisti s shizofrenijo, kar me še posebej veseli. Ves čas sem pridno študirala, odkrivala nove stvari in ugotovila, da je psihologija eden najboljših poklicev. Stvari se stalno spreminjajo. Ko ljudje pridejo k meni, je, kot da odpiramo novo knjigo. Od otroštva naprej z veseljem poslušam njihove zgodbe, vendar pa sem pogrešala znanstveni del. Med študijem smo imeli tri predavanja o nevrokogniciji, ki me niso prepričala, zato sem sem se lotila predelave nevrologije. Želela sem narediti most med nevrologijo in psihoanalizo. Nekateri profesorji so mi rekli, da to nima smisla, drugi pa so mi dejali, da sem vsaj deset let

pred časom in da bomo potrebovali ljudi, kot sem jaz. Vedno je treba imeti vizijo in dobršen del svoje kariere sem posvetila nevropsihologiji. Tudi v Franciji mi priznavajo status pionirke te znanosti, ki obravnava vse, kar je posledica delovanja človekovih možganov (celostno delovanje človeka, kako nanj vpliva okolje, kakšna je njegova osebnost, kako možgani delujejo in vplivajo na obnašanje, čustva, odnose z ljudmi ...). Z užitkom sem razvijala nove metodologije, pisala članke in delala v javni bolnišnici v Parizu, zadnja

ANDREJA
COMINO

leta pa sem v Alzaciji, delam v bolnišnici v Rouffachu. Ker prihajam iz socializma, menim, da vsakemu človeku pripada pravica do zdravstva in psihologa. Zavestno sem se odločila za delo v javni bolnišnici, čeprav bi v zasebni imela mnogo višjo plačo,« je načelna Senja, ki je na začetku svoje kariere opazila, kako nevropsihologija še ni razvita. Ogromno je bilo diagnoz, ki niso bile jasno opredeljene, ni se vedelo, kako nastanejo, kaj vpliva na človeka, kaj se mu dogaja, ali gre za nevrološke možganske motnje ali psihiatrične, zato se je začela še bolj zavzemati za pravilno postavljanje diagnoz.

OD PRAVE DIAGNOZE JE ODVISEN USPEH ZDRAVLJENJA

»Diagnoza je ključna, treba je najti izvor, začetek vsega, kajti le tako je lahko terapija uspešna. Diagnoza ni samo klinično opazovanje, kjer se lahko zmotiš, zato morajo biti postavljena z normiranimi in znanstvenimi testi. Danes se preveč ukvarjamo samo s simptomi, zato zdravljenje ni uspešno. Opazili smo, da je bilo v psihiatriji ogromno ljudi, ki niso spadali tja, denimo depresivnih ali dementnih ... ali ljudi, prizadetih zaradi borelioz. Pridejo na nevrologijo, imajo podobne simptome kot pri Alzheimerjevi bolezni. Zdravniki prehitro rečejo, da gre za demenco ali Alzheimerja, pa jih na vozičku pošljejo domov. Pri temeljito narejeni diagnozi se pokaže, da gre za

boreliozo, ki se zdravi čisto drugače, zato zdaj vsi zdravniki v Alzaciji predpisujejo še teste za boreliozo, četudi so očitni simptomi ali ne,« razlaga sogovornica, ki je med drugim razvila psihokognitivni center za spomin, pa mobilno nevropsihološko ekipo ... Svoje izjemno znanje rada prenaša na druge in predava ter izvaja delavnice po vsem svetu. Veliko svojega dela in raziskovanja pa je namenila otrokom.

HIPERAKTIVNI OTROCI, SKOKOVITO NARAŠČAJOČ PROBLEM

Zdaj so namreč ključen problem družbe otroci z motnjami pozornosti, pospremljeni z ali brez hiperaktivnosti. »Gre za otroke, ki imajo opozicijske motnje, otroci, ki ne ubogajo navodil, ves čas kljubujejo, kar je velik problem družbe in šolstva. Ti pojavi - motnje pozornosti - izvirajo iz različnih stvari, nekateri so čustveni, vezani na okolje, v kakšni družini odraščajo, ... potem so še motnje pozornosti kot posledica drugih motenj - disleksije, disgrafije, kar gre včasih skupaj z visokim intelektualnim potencialom v kombinaciji z bazičnim - problemom nevrološkega razvoja. Možgansko in čustveno delovanje je namreč vedno povezano. Otroci s temi motnjami imajo hudo težavo in predvsem tem želim pomagati,« razlaga dr. Štirn, ki jo boste v teh in prihodnjih tednih lahko srečali v Sloveniji. Na srečo je kar nekaj institucij, ki si želijo, da bi jim predala svoje bogato znanje na

delavnicah in predavanjih.

SLOVENCISMO POSEBNA SORTA LJUDI

Senja dolga leta opazuje, kako imajo Francozi zelo radi Slovenijo. Povedo ji vse, kar se dogaja v našem športu. Radi prihajajo v Slovenijo, ki je bila proglašena za prvo zeleno deželo na svetu. Občudujejo, kako skrbimo za naravo, da jo skušamo ohraniti za zanamce. Navdušeni so, da je pri nas čisto ... Ne boste verjeli, toda naravnost občudujejo Avsenike. V Alzaciji so prava atrakcija in organizirajo avtobusne izlete v Avsenikov rojstni kraj. Priznana strokovnjakinja se namerava sčasoma vrniti v Slovenijo. »Tu sem začela in tu bi rada končala. Leta in leta si nisem smela reči, da mi je dolgčas po Sloveniji in da imam domotožje, ker bi mi bilo pretežno. Čeprav že desetletja živim v Franciji, sem v Sloveniji doma, sem del te pokrajine, ljudi ... Slovenci smo ena posebna sorta ljudi. Mehki, nežni, ljudje so pomirjeni, ni agresivnosti v odnosih. V Franciji vlada neprestana napetost, težko je tako živeti. Slovenci smo nežni, občutljivi in čustveni ljudje. Če si tak, ne moreš živeti v Franciji. Si eksotična žival. V Sloveniji pa te kar objamejo, zato mi je življenje všeč, ker je lepo samo po sebi. To je eden od razlogov, da bi rada razvila nevropsihologijo tu, rada bi ljudem nekaj dala, lahko veliko pomagam, kajti moje znanje je ključno pri poti iz tovrstnih problemov,« sklene.

REŠI DREVO!

Z ZMANJŠANJEM PORABE PAPIRJA, POMAGAJ OHRANJATI PLANET.

PREKLOPI NA
račun @ SCEGLI
pagamenti

marjetica
KOPER

www.marjeticakoper.si/eracun

Sonce je vir neskončne energije

Sončna energija je brezplačen in okolju prijazen vir energije, ključna za prihodnost energetskega sektorja, saj sončne elektrarne nudijo številne prednosti tako posameznikom kot gospodarstvu.

Ena glavnih prednosti sončnih elektrarn je njihova trajnostnost, saj je sončna energija obnovljiv vir energije in se lahko uporablja, ne da bi izčrpali zaloge. Pri proizvodnji ni emisij toplogrednih plinov niti kakorkoli drugače onesnažuje okolje.

Največja prednost je, da vam sončna energija zniža stroške in omogoči samooskrbo z energijo ter nenadajne postanete neodvisni pred višanjem cen energij. Drži, da so stroški namestitve lahko visoki, vendar se običajno naložba hitro povrne. Prav tako predlagamo, da spremljate subvencije in druge spodbude za namestitve obnovljivih virov energije, s pomočjo katerih je investicija nekoliko lažja.

Izziv, s katerim se investitorji pogosto soočajo, je nihanje proizvodnje električne energije gle-

de na vremenske pogoje, vendar se slovenska obala ponaša z veliko sonca, prav tako pa se lahko te težave rešijo z učinkovitim shranjevanjem energije in boljšim upravljanjem elektroenergetskega omrežja.

Kako se lotiti projekta?

Najlažje je pri novogradnjah, kjer sončno elektrarno vključimo že v začetni fazi načrtovanja. To omogoča boljše integracijo panelov v streho ali fasado ter zmanjšuje potrebo po dodatnih prilagoditvah kasneje. Pri starejših nepremičninah je največji izziv prilaganje strešne konstrukcije in postavitve električnih komponent.

Na kaj morate biti pozorni pri izbiri izvajalca?

Izkušnje in referenčni projekti, certifikati in dovoljenja, kakovost komponent, garancija, cena, učinkovitost, storitve vzdrževanja in podpore in povratne informacije ter mnenja strank, vse to po našem mnenju šteje.

Subvencije?

Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad, spodbuja trajnostni razvoj v Sloveniji, vključno z uvedbo subvencij za sončne elektrarne. Subvencije so namenjene spodbujanju namestitve sončnih elektrarn na stavbah in objektih ter posameznikom in podjetjem. Poleg nepovratnih finan-

BRANKO
LONČAR

nih sredstev pa je na voljo tudi financiranje z ugodnimi krediti, namenjenimi financiranju obnovljivih virov energije, vključno s sončnimi elektrarnami. Prav je, da investiramo v sončno energijo, saj je razvoj te tehnike rešitev za ohranjanje našega planeta.

Obala
nepremičnine

Obala nepremičnine d.o.o.

Obala 16, 6320 Portorož

Tel: 05 674 10 30

Mob: 041 35 22 00

info@obala-nepremicnine.si

www.obala-nepremicnine.si

JURE
HALIK

Obdavčitev fizičnih oseb pri prodaji nepremičnin

Obdavčitev prodaje nepremičnin v Sloveniji je pomembno področje, ki zadeva številne lastnike.

Glede na to, da zakonodaja določa različne davčne obveznosti, je koristno razumeti, kako se obdavčitev izvaja in kaj to pomeni za prodajalce, ki so fizične osebe.

Davek na promet nepremičnin

Vsaka prodaja nepremičnine v Sloveniji je obdavčena z davkom na promet nepremičnin, ki znaša 2 % od prodajne vrednosti nepremičnine. Če se prodajalec in kupec v pogodbi ne dogovorita drugače, je dolжник tega davka prodajalec. Ta davek je treba plačati pred overitvijo prodajne pogodbe pri notarju, kar je pogoj za vpis prenosa lastninske pravice v zemljiško knjigo. Če se prodajna vrednost bistveno razlikuje od tržne vrednosti, lahko davčni organi določijo davčno osnovo na podlagi tržne vrednosti.

Dohodnina od dobička iz kapitala

Ob prodaji nepremičnine je treba plačati tudi davek na dobiček iz kapitala, ki se izračuna kot

razlika med prodajno in nabavno vrednostjo nepremičnine. V osnovo za izračun dobička se lahko vključijo tudi stroški, kot so davek na promet nepremičnin, vlaganja v nepremičnino, stroški cenitev ter normirani stroški.

Višina davčne stopnje je odvisna od dolžine lastništva nepremičnine:

25 % za nepremičnine, ki so bile v lasti do 5 let,

20 % za nepremičnine, ki so bile v lasti od 5 do 10 let,

15 % za nepremičnine, ki so bile v lasti od 10 do 15 let,

po 15 letih lastništva pa je prodaja oproščena davka.

Posebna izjema velja, če je prodajalec v nepremičnini prebival vsaj 3 leta pred prodajo, saj je v tem primeru oproščen plačila davka na dobiček, vendar je kljub temu treba vložiti napoved za odmero davka v 15 dneh po prodaji nepremičnine.

V primerih, ko se nepremičnina podari zakoncu ali otroku, je mogoče uveljavljati odlog ugotavljanja davčne obveznosti. To pomeni, da bo davek od dobička plačal obdarjenec ob morebitni prodaji nepremičnine v prihodnosti. Pri tem se kot nabavna vrednost in datum nakupa štejejo vrednost in datum, ko je nepremičnino prvotno pridobil darovalec. Za uveljavljanje odloga je treba vložiti ustrezno vlogo na finančnem uradu.

Obdavčitev prodaje nepremičnin v Sloveniji zahteva skrbno

načrtovanje in poznavanje zakonodaje. Pomembno je, da prodajalci razumejo svoje davčne obveznosti, da se izognejo nepotrebnim presečenjem. S pravočasnim in pravilnim ukrepanjem lahko optimizirajo svoje davčne obveznosti in zagotovijo, da prodaja nepremičnine poteka brez zapletov.

RAČUNOVODSKI SERVIS

fidata
finance

FIDATA d.o.o.

Ankaranska c. 7b, 6000 Koper

Tel: +386 59 052 423

info@fidata.si

http://www.fidata.si

MOŽEN NAKUP NA OBROKE: Z SUMMIT LEASING

1STOVNO obroke pri roki

ALI GB LEASING

GB Leasing

KRILNI POGONI & AVTOMATIKE

Terrier 200
že od 379 €
do 250 kg / 2,5 m

skeniraj QR kodo in preglej ostalo ponudbo!

TRAPEZNA KRITINA 9G Z IZOLACIJO

9G 21,00 €/m²

skeniraj QR kodo in preglej ostalo ponudbo!

TRAPEZNA PLOČEVINA

T20	13,69 €/m²
T20Filc	15,69 €/m²
T35	14,69 €/m²
T35Filc	16,69 €/m²
T45	15,69 €/m²
T45Filc	17,69 €/m²

AKCIJA! POPUST do 20%!
do 30 m² - 5%
od 31 do 100 m² - 10%!
od 101 do 200 m² - 15%!
od 201 m² naprej - 20%!

DRSNI POGONI & AVTOMATIKE

Joytech AC600
do 650 kg
že od 229 €

skeniraj QR kodo in preglej ostalo ponudbo!

TOPLOZRAČNI KAMINI NA PELETE KK

Sole MCZ8000 Slim
moč 6,5kW že 699 €

skeniraj QR kodo in preglej ostalo ponudbo!

TOPLOVODNI KAMINI NA PELETE KK AQUA

KK10kW-1800 €
KK15kW-1900 €
KK20kW-2000 €
KK24kW-2300 €

Priklap na centralno!

VSA GARAŽNA VRATA NA ENEM MESTU!

SEKCIJSKA VRATA
KIPLIFT - že od 839 €!
Debelina polnila: 4 cm!

NAROČILA
040 974 470
030 479 955
030 464 480
030 360 630

KIP KOP
www.dvizna-vrata.si
e-mail: info@kipkop.si

ROLO VRATA
KIPROL77 - že od 839 €!

PERGOLE - AKCIJA

Ročne:
304x304 - 2280 €
304x401,5 - 2649 €

Električne:
290x290 - 4449 €
290x395 - 4990 €

SENDVIČ PLOŠČE 2. KLASA

že od 12 €/m²!

skeniraj QR kodo in preglej ostalo ponudbo!

MONTAŽNA GARAŽA 300x600

RAL 9006 = 2249 € | RAL 7016 = 2399 €

4mm

103 x 250 cm	21,70 €
123 x 250 cm	23,20 €
153 x 250 cm	28,60 €
200 x 250 cm	40,20 €

5mm

103 x 250 cm	29,30 €
123 x 250 cm	33,70 €
153 x 250 cm	42,80 €
200 x 250 cm	53,40 €

PANELNE / ŽIČNE OGRAJE IN STEBRI

stebler v. 105 cm	18,40 €
stebler v. 125 cm	20,00 €
stebler v. 155 cm	23,40 €
stebler v. 205 cm	27,70 €

INDUSTRIJSKI DIZEL ATS AGREGATI

CGM 7,2 kW 3350 € | 20 kW 7049 €
50 kW 9390 € | 100 kW 13949 €

VILIČARJI NIULI

Nosilnost: 3500kg

22.570 €

4D MASAŽNI STOL

2.990 €

ŠOTOR - 261 m²

Širina - 12,2 m, Dolžina - 21,4 m, Višina v grebenu - najvišja točka 6,4 m, konstrukcija pocinkana cik-cak povezana, cerada 600g/m², na sprednji strani vrata iz cerade. Na zalogi do razprodaje.

16.470 €

Preveri svoj limit

Enostavni obročni nakupi.

Zaradi drugega tira bo manj tovornega prometa na avtocestah

VOŽNJA PO SLOVENSKIH AVTOCESTAH ZNA ZARADI GOSTEGA PROMETA VELIKOKRAT TRAJATI BISTVENO DLJE KOT SMO PREDVIDEVALI. POVPREČNI LETNI DNEVNI PROMET NA SLOVENSKIH AVTOCESTAH IN HITRIH CESTAH SE JE OD LETA 2013 DO LETA 2022 POVEČAL ZA 26 ODSOTKOV, PORASTEL JE TOREJ ZA VEČ KOT ČETRTRINO. ŠE POSEBEJ JE V PROMETNIH MESECIH OBREMENJENA PRIMORSKA AVTOCESTA, KI PA SE BO TUDI ZARADI IZGRADNJE DRUGEGA TIRA ŽELEZNIŠKE PROGE DIVAČA-KOPER POMEMBNO RAZBREMENILA. ŠTUDIJE OCENJUJEJO, DA BO V PRIHODNJE (TOVORNI) PROMET NA AVTOCESTAH ŠE NAPREJ RASTEL, VENDAR BISTVENO HITREJE, KOT ČE NE BOMO VLAGALI V ŽELEZNIŠKO INFRASTRUKTURO, KOT JE DRUGI TIR DIVAČA-KOPER, KI BO NA DNEVNI RAVNI POVPREČNO ŠTEVILO TOVORNJAKOV DO LETA 2030 ZNIŽAL ZA 3000 IN DO LETA 2040 ZA SKORAJ 4000.

AVTOCESTE SO Z VIDIKA ZMOGLJIVOSTI PRENASIČENE

Slovenske ceste so se vsako poletje dušile v nepreglednih kolonah vozil, saj je Slovenija od nekdaj veljala za tranzitno državo. Težava je, da v zadnjih letih zastoji niso več omejeni le na en letni čas. Slovenske avtoceste postajajo iz leta v leto bolj obremenjene in so z vidika propustne zmogljivosti na marsikaterem odseku že zasičene.

Študije in analize, ki so bile izdelane s strani uveljavljenih domačih in mednarodnih strokovnjakov ter uporabljene kot podlaga za izdelavo investicijskih dokumentov za projekt Drugi tir Divača-Koper, ocenjujejo, da bo v prihodnje (tovorni) promet na avtocestah še naprej rasel, vendar se bo z izgradnjo drugega tira med Divačo in Koprom in drugimi železniškimi projekti, ki jih izvaja in načrtuje država, pomembno razbremenilo avtocestno omrežje.

Z izvedbo železniških ukrepov, kot je Drugi tir Divača-Koper, se bo del tovornega prometa preusmeril na železnico, s čimer bo na slovenskih avtocestah leta 2030 na letni ravni nekaj več kot pol milijona tovornih vozil manj, kot če teh investicij ne bo. Ta številka je še bistveno višja, če pogledamo leto 2040, ko bo tudi zaradi drugega tira na slovenskih avtocestah za skoraj milijon

tovornih vozil na leto manj. Izračunano na dnevni ravni navedeno pomeni povprečno 3000 tovornjakov na dan manj do leta 2030 in skoraj 4000 na dan manj do leta 2040. S takšnim zmanjšanjem števila tovornjakov na avtocestah bo drugi tir bistveno pripomogel k večji pretočnosti in manjši obremenitvi slovenskega cestnega omrežja.

DRUGI TIR BO PRIPOMOGEL TUDI K POVEČANJU KONKURENČNOSTI LUKE KOPER

Luka Koper je eno najpomembnejših pristanišč v regiji, skozi katero poteka velik del tovora, namenjenega osrednji in vzhodni Evropi. Koprsko pristanišče danes zagotavlja najkrajši čas potovanja tovora iz Šanghaja na Kitajskem do Münchna v Nemčiji, kar predstavlja veliko konkurenčno prednost v primerjavi z drugimi severno-jadranskimi pristanišči.

Trenutna prepustna zmogljivost obstoječe železniške proge med Divačo in Koprom je 12,7 milijonov neto ton na leto. Obstoječa železniška povezava med Divačo in Koprom je od leta 2018 stoodstotno zasičena, zato se tovor iz luke v vedno večji meri seli na ceste. V letu 2021 je bilo po železnici prepeljanega 58 odstotkov pretovara iz Luke Koper, v letu 2022 samo še 54 odstotkov. Študije ocenjujejo, da bi bilo brez izgradnje drugega tira leta 2030 po železnici pripeljanega samo še 40 odstotkov tovora, leta 2040 pa samo še 36 odstotkov tovora. Izgradnja projektov kot je drugi tir bo pripomogla k zaustavitvi tega trenda, saj bo železnica prevzela večji del tovora iz cest.

Z izgradnjo drugega tira se bo kapaciteta proge Divača-Koper skoraj potrojila, saj se bo povečala iz današnjih 12,7 mio ton na 36,9 mio ton letno. Hkrati bo projekt pomembno prispeval tudi k doseganju ciljev EU za prehod na bolj trajnostne načine prevoza.

DRUGI TIR DIVAČA-KOPER, PO KATEREM BODO VLAKI PRVIČ PELJALI LETA 2026, BO SLOVENSKE AVTOCESTE RAZBREMENIL TOVORNEGA PROMETA.

Promet na slovenskih cestah narašča in bo tudi v prihodnje naraščal, a zaradi izgradnje drugega tira in drugih železniških ukrepov bo leta 2030 dnevno na slovenskih avtocestah približno 3000 tovornjakov manj.

Ste si danes privoščili z Decanterjem nagrajeno vino, pa tega niste vedeli?

V Vinakoper se veselijo nagrad, ki so jih prejeli na letošnjem, že dvajsetem ocenjevanju vin Decanter. Na londonskem tekmovanju vin so skupaj prejeli 18 odličij, med katerimi je najbolj navdušila linija Koper in z njo najbolj priljubljeno buteljno vino Koper Sladki muškat.

»Linija Koper je kar s petimi nagradami zares presenetila,« je povedal glavni enolog Vinakoper **Boštjan Zidar**. »Gre namreč za linijo, ki jo slovenski potrošniki dobro poznajo; pri nas je to najbolj prodajana in priljubljena trgovska linija. Zato verjamem, da bodo tudi kupci veseli ob spoznanju, da si na mizo radi postavijo na Decanterju nagrajeno vino«. Koper Sladki muškat je namreč že vrsto let najbolj priljubljeno buteljno vino v Sloveniji, ocenjevalci 20. Decanter World Wine Awards, največjega in najvplivnejšega ocenjevanja vin

na svetu, so letnik 2023 ocenili s 93 točkami in mu podelili srebrno medaljo. Slednjo je s točko manj prejel Koper shiraz 2022, z 91 točkami je bil srebrn tudi Koper refošk 2022, bronasto nagrado pa sta osvojila Koper sivi pinot 2023, 88 točk in Koper malvazija 2023, 87 točk. Klet je skupno prejela 7 srebrnih in 11 bronastih medalj, od tega najbolj priljubljena linija Koper 3 srebrne in 2 bronaste, kar v Vinakoper ocenjujejo kot velik uspeh.

»Slovenski vinarji uspehe na Decanterju nizamo iz leta v leto, pričakovanja so vedno višja, a

potrebno se je zavedati, kako zahtevno je to tekmovanje. Govorimo o najpomembnejšem svetovnem ocenjevanju, na katerem vina ocenjuje več kot 200 degustatorjev. V London tako pripotuje več kot 15.000 vzorcev s celega sveta; in ko pogledamo naše uspehe skozi to perspektivo, je vsaka medalja vredna zlata. Še posebej, če poseže po številnih odličjih linijah vin, ki je množično priljubljena pri kupcih« je povedal **Borut Fakin**, direktor Vinakoper.

Vsa nagrajena vina so na voljo na policah Vinskega Butika na Šmarski cesti 1 v Kopru.

Jesenske promocijske aktivnosti TZP

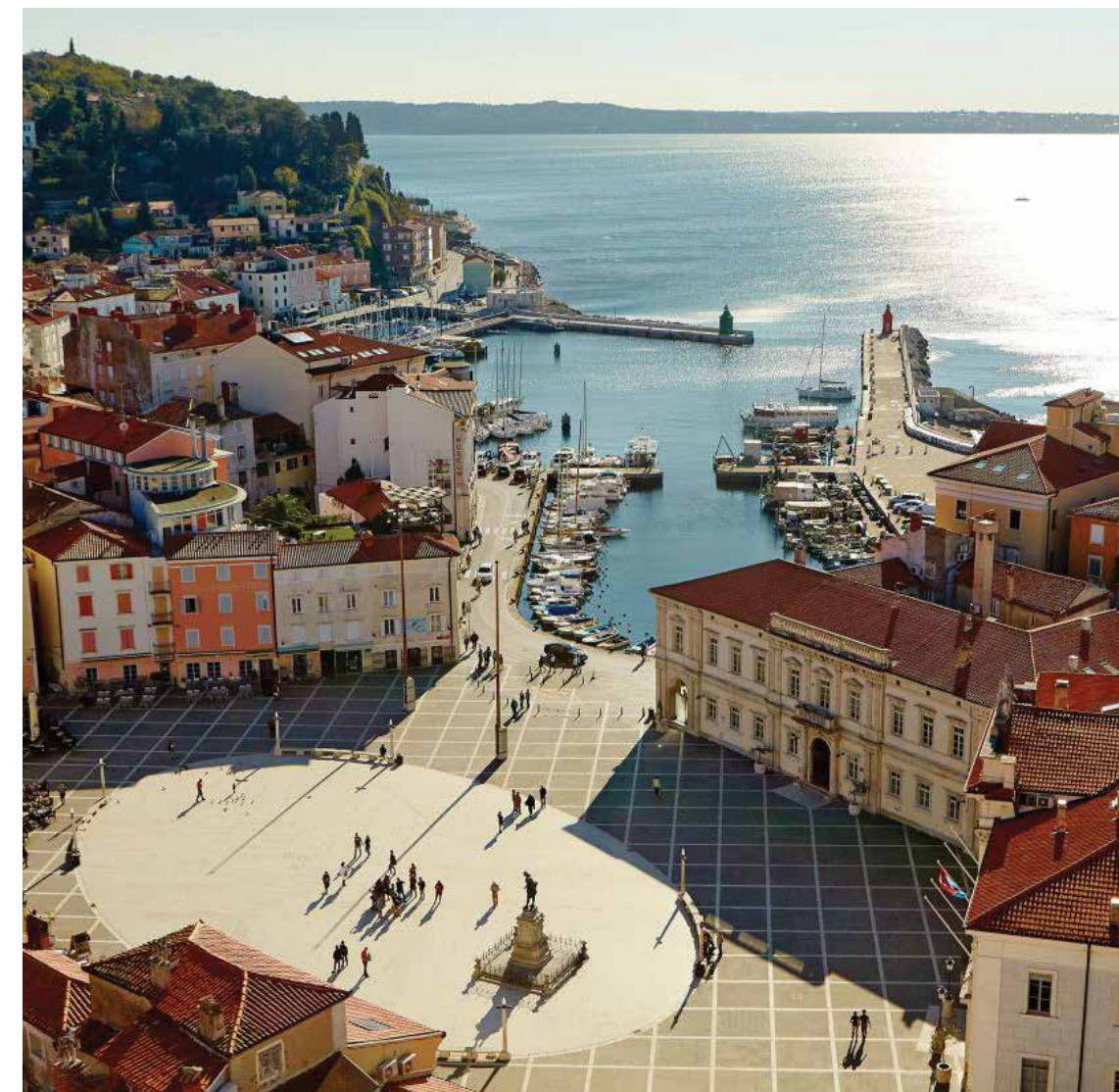
Poletna sezona se bliža koncu, na Turističnem združenju Portorož pa že pripravljajo jesenske promocijske aktivnosti.

Junija in julija so v občini Piran zabeležili 540.256 prenočitev, kar je tri odstotke manj kot lani. Manjši izpad se je zgodil v juniju, predvsem zaradi slabega vremena, sluzenja morja, EP v nogometu in nekaterih praznikov, ki so letos padli že maja. V devetnajstih avgustovskih dneh so zabeležili 237.302 prenočitvi in predvidevajo, da bodo ob koncu meseca rezultati podobni lanskim. Od prvega junija do devetnajstega avgusta so tri četrtine vseh prenočitev ustvarili tujci, med njimi je bilo največ Avstrijcev, Nemcev, Madžarov, Čehov in Italijanov. Sedemmesečni podatki za letošnje leto kažejo, da so v piranski občini turisti ustvarili 1.014.899 prenočitev, kar je enako kot lani.

Na Turističnem združenju Portorož pa se že s polno paro pripravljajo na jesenske aktivnosti. 1. septembra bodo v okviru Združenja zgodovinskih mest Slovenije predstavili Piran na Šušterski nedelji v Tržiču. Ob svetovnem dnevu turizma, 28.9., bodo organizirali brezplačna vodenja po Piranu, Portorožu in Padni, kjer bo poskrbljeno tudi za domače kulinarčne dobrote. Septembra načrtujejo delavnico za vse ponudnike industrije srečanj, oktobra pa bodo v sodelovanju s Turistico pripravili delavnico za razvoj inovativnih trajnostnih produktov. Gostili bodo študijski skupini italijanskih ter nemških in avstrijskih

novinarjev. Pod blagovno znamko Love Istria pa se bodo predstavili na Barcolani, turistični borzi TTG Rimini, ter na posebnih dogodkih v Pragi in na Bavarskem. Organizirali bodo 2. istrski turistični forum. Najpomembnejši promocijski dogodek pa se bo zgodil na začetku novembra, ko bodo na destinaciji gostili kar 250 turističnih agentov globalnega združenja s področja luksuznega in butičnega turizma Virtuoso.

Med novimi dožitvi na spletni strani združenja še posebej izstopa turistično vodenje za osebe s posebnimi potrebami »Po Piranu z vsemi čuti«, saj se zavedajo pomena dostopnega oziroma inkluzivnega turizma. Na destinaciji se bo sicer jeseni dogajalo tudi veliko prireditev od Ex-Tempor do Zlatega bobna, Avditorij bo med drugim organiziral koncerte Laibach (14. 9.), Raiven (27. 9.) in Klasični Artač (9. 10.). 14. septembra pa se obeta tudi zabavnoglasbena prireditev v organizaciji KS Portorož.

VSE ZA VINOGRADNIŠTVO

Zaboj PVC, zelen s polnim dnom in perforiranimi stranicami, 45 l

-15%

7⁹⁹
9⁵⁰

Škarje za trgatav Ausonija

-15%

2³⁸
2⁸⁰

Kvasovke za fermentacijo belih vin Mycoferm CRU 31, 500 g

-15%

27¹⁹
31⁹⁹

Kvasovke za fermentacijo rdečih vin Mycoferm CRU 05, 500 g

-10%

24³⁹
27⁹⁹

VSE ZA OLJKARJE

akcijske cene veljajo od 10.9. dalje

Grablje Zanon, karbonium EVO AL 200/K ali 300/K

UGODNO

od 849

Čistilec oljk, 12 V

-26%

485⁰⁰
658⁰⁰

Mreža za oljke, 7 x 50 m, 80 g ali 90 g

-10%

od 197⁹⁹
od 220⁰⁰

Plastenka 1 l

-25%

041
038

Agrocenter Koper
Ulica 15. maja 17, Koper, 051 228 139

Agrocenter Lucija
Limjanska ulica 97, Portorož, 051 492 957

Akcijske cene veljajo do 5. 10. 2024 oz.

do razprodaje zalog.

Ali je bolje zalivati rastline zjutraj ali zvečer?

POLETJE JE ČAS, KO NAŠ VRT IN BALKON ZAŽIVITA V VSEJ SVOJI LEHOTI, Vendar takrat rastline potrebujejo posebno skrb, da preživijo visoke temperature in sušo. VPRAŠANJE, KDAJ ZALIVATI RASTLINE, ZJUTRAJ ALI ZVEČER, JE POGOSTO PREDMET RAZPRAV MED VRTIČKARJI. RESNICA JE, DA IMATA OBA TERMINA SVOJE PREDNOSTI, VČASIH PA JE POTREBNO ZALIVATI TAKO ZJUTRAJ KOT ZVEČER, ODVISNO OD POTREB RASTLIN IN POGOJEV, V KATERIH RASTEJO.

Zalivanje rastlin zjutraj, preden postane sonce premočno, ima nekaj ključnih prednosti. Tla so takrat hladnejša, kar omogoča vodi, da prodre globlje v zemljo in doseže korenine, kjer je najbolj potrebna. Prav tako bodo imele dovolj vlage med najtoplejšim delom dneva, kar jim pomaga prenašati vročino in zmanjšati stres zaradi pomanjkanja vode. Če jih zalivamo zjutraj, se zmanjšuje tudi tveganje za bolezni, saj imajo listi dovolj časa, da se posušijo pred nočjo, kar je pomembno za preprečevanje glivičnih okužb. Po drugi strani pa ima zalivanje zvečer prav tako svoje prednosti. Temperatura tal je nižja, kar zmanjšuje izhlapevanje vode in omogoča rastlinam, da dlje časa zadržijo vlogo. To je še posebej pomembno za rastline, ki potrebujejo več vode, kot so paradižniki, kumare in

bučke, ki lahko hitro pokažejo znake stresa zaradi suše. Vendar je pomembno paziti, da listi ne ostanejo mokri čez noč, saj to lahko poveča tveganje za glivične bolezni. **Katere rastline potrebujejo zalivanje zjutraj in zvečer?** Za nekatere, zlasti tiste, ki rastejo v težkih pogojih ali v posodah na balkonu, je lahko koristno zalivati zjutraj in zvečer. Posode se hitro segrejejo in izsušijo, zato, če rastline zalijemo dvakrat, lahko pomaga pri vzdrževanju stalne ravni vlage. Sivka, rožmarin in druge sredozemske vrste morda ne potrebujejo toliko vode, vendar občutljive rastline z velikimi listi ali plodovi zahte-

vajo posebno skrb. Na koncu je čas zalivanja odvisen od specifičnih potreb vaših rastlin in pogojev, v katerih se nahajajo. Prilagajanje režima zalivanja z opazovanjem vaših rastlin in njihovih reakcij na različne pogoje vam bo pomagalo zagotoviti njihovo zdravje in bujno rast skozi vse poletje. Poslušajte svoje rastline, prilagodite se njihovim potrebam in uživajte v njihovi lepoti in plodovih, ki vam jih prinašajo.

Kaj se zgodi, če pijete toplo vodo s kurkumo in limono?

ČE BOSTE VSAKO JUTRO NA TEŠČE PILI TOPLO VODO S KURKUMO IN LIMONO, BOSTE LAHKO POMEMBNO PRISPEVALI K ZDRAVJU VAŠE KOŽE, ODSTRANJEVANJU TOKSINOV IZ TELESA, PREPREČEVANJU ARTRITISA IN CELO RAKA.

Kurkuma, znana tudi pod imenom indijski žafran ali kurkumin, je korenina, ki izhaja iz jugovzhodne Azije in je še posebej priljubljena v indijski, tajski in perzijski kuhinji. Ta živo rumena začimba, ki je ključna sestavina curryja, se ne ponaša le z edinstvenim okusom, ampak tudi z dolgim seznamom zdravilnih lastnosti, zaradi česar je kurkuma v zadnjih letih postala predmet številnih znanstvenih raziskav. **Blagodejni učinki kurkume** Ena izmed najbolj raziskanih lastnosti kurkume je njena vloga pri zmanjševanju vnetnih procesov v telesu. Aktivna sestavina, imenovana kurkumin, je močan antioksidant, ki lahko pomaga pri zmanjševanju oksidativnega stresa in boju proti kroničnim vnetjem. Raziskave so pokazale, da kurkumin lahko pomaga pri obvladovanju simptomov artritisa, srčno-žilnih bolezni in celo pri nekaterih oblikah raka. Kurkuma prav tako prispeva k boljšemu zdravju prebavil, saj spodbuja izločanje žolča, kar pomaga pri razgradnji maščob. Zaradi vseh teh blagodejnih učinkov je kurkuma uvrščena med najbolj zdravilne začimbe na svetu. **Kombinacija kurkume in limone** Če boste kurkumo kombinirali s toplo vodo in limoninim sokom, pa boste odkrili še druge pozitivne učinke.

Topla voda z limono in kurkumo je namreč priljubljen zdravilni napitek, ki je cenjen zaradi svojih številnih koristi za zdravje. Ta preprost, a močan napitek je najbolj priporočljivo piti zjutraj, da spodbudi prebavni sistem in okrepi imunski sistem. **Kaj se zgodi, če pijete toplo vodo s kurkumo in limono?** Limona, bogata z vitaminom C in antioksidanti, pomaga čistiti in alkalizirati telo, medtem ko kurkuma dodaja protivnetne lastnosti zaradi svoje aktivne sestavine, kurkumina. Ta kombinacija ne samo da lahko pomaga pri razstrupljanju telesa in spodbuja boljše zdravje jeter, ampak tudi zagotavlja umirjen začetek dneva, saj stabilizira raven energije in izboljša razpoloženje.

Bučke: odkrijte bogastvo receptov in koristi te zelenjave

Sezona bučk je tukaj, kar pomeni, da je idealen čas, da odkrijemo številne okusne in hranljive načine uporabe te vsestranske zelenjave. Bučke ne le da obogatijo naše jedi s svojo nežno teksturo in rahlo sladkasto noto, temveč prinašajo tudi številne koristi za zdravje.

Bogate z vlakninami

Bučke so prav tako bogate z vlakninami, ki so ključne za prebavo in vzdrževanje občutka sitosti. Vlaknine upočasnijo proces prebave, kar podaljša občutek sitosti. To zmanjša verjetnost prenajedanja in zagotavlja zdravo upravljanje telesne teže.

Bogate s hranili

Kljub nizkemu številu kalorij so bučke polne esencialnih hranilnih snovi. Vsebujejo vitamine A, C in K, skupaj z folatom, kalijem in magnezijem. Uživanju hrane, bogate s hranilnimi snovmi, kot so bučke, zagotavlja, da vaše telo dobi potrebne vitamine in minerale ob hkratnem nadzoru vnosa kalorij.

Nizka vsebnost ogljikovih hidratov

Za tiste, ki sledijo dieti z nizko vsebnostjo ogljikovih hidratov ali ketogeni dieti, so bučke odlična alternativa sestavinam z več ogljikovimi hidrati. Rezanci iz bučk, ali „zoodles“, lahko nadomestijo tradicionalno testenino, kar zmanjša vnos ogljikovih hidratov in kalorij, obenem pa ponuja zadovoljiv obrok.

Vsestranske in enostavne za pripravo

Vsestranskost bučk v kuhinji je še ena njihova prednost. Lahko se uporabljajo v različnih jedeh, od solat in juh do glavnih jedi in prigrizkov. Ta fleksibilnost olajša vključitev v različne obroke, kar pomaga ohranjati raznoliko in zanimivo prehrano. Prav ta raznolikost je ključna za dolgoročno sledenje kateremu koli načrtu hujšanja, saj zagotavlja zadovoljujoče in okusne obroke – tukaj je nekaj receptov, ki prinašajo prav to.

REZANCI IZ BUČK (ZOODLES)

Sestavine:
– 2 veliki bučki
– 1 žlica oljčnega olja
– 2 stroka česna, drobno sesekljana
– Sol in poper po okusu
– Parmezan (neobvezno)

Priprava:

1. Bučke spiralizirajte v rezance.
2. Na ponvi segrejte oljčno olje in popražite česen, dokler ne zadiši.
3. Dodajte rezance iz bučk in kuhajte 2-3 minute.
4. Začinite s soljo in poprom ter po želji posujte s parmezanom.

ČIPS IZ BUČK

Sestavine:
– 2 bučki, tanko narezani na kolobarje
– 1 žlica oljčnega olja
– Sol po okusu

Priprava:

1. Segrejte pečico na 110°C.
2. Kolobarje bučk prelijte z oljčnim oljem in položite na pekač.
3. Posolite in pecite 1-2 uri, dokler ne postanejo hrskavi.

JUHA IZ BUČK

Sestavine:
– 2 bučki, narezani
– 1 čebula, narezana
– 2 stroka česna, drobno sesekljana
– 4 skodelice zelenjavne juhe
– Sol in poper po okusu

Priprava:

1. Pražite čebulo in česen, dokler ne postaneta prosojna.
2. Dodajte narezane bučke in zelenjavno juho.
3. Pustite, da zavre, nato kuhajte 15 minut.
4. Mešajte, dokler ne postane gladka in začinite.

POLPETI IZ BUČK

Sestavine:
– 2 bučki, naribani
– 1 jajce
– 1/4 skodelice moke
– Sol in poper po okusu
– Oljčno olje za praženje

Priprava:

1. Naribane bučke pustite, da malo odstoje, nato pa odcedite odvečno vodo.
2. Zmešajte bučke z jajcem, moko, soljo in poprom.
3. Na ponvi segrejte oljčno olje.
4. Z žlico nanašajte zmes na vroče olje, oblikujte v polpete.
5. Pražite 2-3 minute z vsake strani.

SANJSKA POROKA NA BELVEDERJU

Predstavljajte si dan, ko se modrina neba zlije z modrino morja, sonce pa obsije vsak kotiček vašega popolnega trenutka. To je dan, ko se obljubite ljubezni, dan, ki ga boste pomnili za vedno. In prav takšen dan lahko doživite v Restavraciji Kamin na Belvederju.

Na griču, kjer se odpira eden najlepših razgledov na Jadransko morje, se nahaja Restavracija Kamin – oaza, kjer se ljubezen sreča z vrhunsko kulinariko. Tukaj se srečajo vonji svežih morskih jedi in okusov, ki vašo poročno gostijo povzdignejo na popolnoma novo raven. Vsak popoln dan zahteva popolno organizacijo, in za to poskrbi ekipa 2B For You

Weddings. Njihova strast do ustvarjanja nepozabnih trenutkov se kaže v vsakem detajlu – od prvih korakov na cvetlično okrašeni poti, do zadnje poteze večera, ko zvezde razsvetlijo nebo nad vami. Z njimi bo vaš dan točno tak, kot ste si ga vedno želeli – brez stresa in popolnoma čaroben. V Restavraciji Kamin se vsako leto poroči veliko parov, ki si želijo sanjske poroke ob

čudovitem pogledu na morje. Letos pa smo imeli posebno čast gostiti zvezdniško poroko leta – za svojo poroko sta nas izbrala Luka Basi in Nastja Gabor Poroka v Restavraciji Kamin na Belvederju ni zgolj dogodek, je doživetje, ki ga boste nosili v srcu vse življenje. Za informacije: kontakt@belvedere.si (foto: Happy Moments).

€

MEDUZA

BEACH CLUB

📍 LifeClass Portorož

Uživajte v vedno svežih krožnikih mediteranskih in drugih jedi, ki kar kličejo po kosilu ob morju.

Obiščite restavracijo Meduza Beach Club in se prepričajte še sami.

Preverite ponudbo:

MERKUR

MOJSTER Koper

Šmarska cesta 2
6000 Koper

Obiščite **MERKUR MOJSTER Koper** in odkrijte široko ponudbo **gradbenega materiala** z možnostjo dostave in razkladanja na željeno lokacijo.

V našem **oddelku za orodje** najdete vse – od **osnovnih ročnih orodij** do **naprednih naprav za profesionalno uporabo**.

Ne zamudite tudi posebne ponudbe **brezplačnega mešanja barv**, kjer lahko izbirate popoln odtenek iz naše široke palete barv.

Pri **MOJSTRU** najdete vse, kar potrebujete – **od malih domačih popravil do velikih gradbenih projektov**.

BREZPLAČNO mešanje barv*

*ob nakupu barve v MERKURju

merkur.si

MERKUR trgovina, d.o.o.,
Cesta na Okroglo 7, 4202 Naklo

Jesenske modne smernice

Pripravite se na jesen z osvežitvijo svoje garderobe v skladu z najnovejšimi modnimi smernicami.

Modne revije so za jesen in zimo 2024 prinesle obilo svežih idej in vznemirljivih outfitov, ki jih bomo z veseljem sprejeli, ko se poslovimo od poletja. Dobra novica je, da so številne smernice, predstavljene na modnih stezah, povsem sprejemljive in ne preveč ekstravagantne za vsakdanjo uporabo. Za jesen 2024 nas mnogi modni oblikovalci spodbujajo k oblačenju z značajem, bodisi skozi barvo, tkanino ali obliko. Dobro krojeni kostimi, elegantni plašči, skrbno izbrane torbice in čevlji ter »šik« obleke so glavni elementi jesenske garderobe za ženske, ki izražajo zrelost in prefinjenost.

KATERE BARVE IN VZORCE IZBRATI?

Modne barve za jesen in zimo 2024/2025 prinašajo bogate in nasičene odtenke, ki bodo osvežili vašo garderobo in prinesli toplino v hladnejše mesece. Po obdobju živahnih odtenkov se moda vrača h globokim in bogatim tonom, ki popolnoma utelešajo jesensko in zimsko obdobje. Iz priljubljene »Barbie« roza se v jeseni razvijajo mehkejši in bolj nosljivi roza od-

MASLENO RUMENA BO NADOMESTILA BELO.

ANDREJA
ČMAJ FAKIN

OSVEŽITE SVOJO GARDEROBO ŠE PRED KONCEM POLETJA.

tenki, ki se lepo ujemajo z olivno, kostanjevo in kremno barvo. Med zelenimi toni bo v ospredju odtenek, ki spominja na mah, ki prekriva gozdne poti, med rumenimi pa mehka in maslena. Ta bo popolna za povratek z dopusta in bo poudarila zagorelo polt na začetku jeseni. Pozimi bo ta nežno rumeni odtenek služil tudi kot elegantna alternativa klasični beli in bo v vaše zimske outfite prinesel pridih toplote in nežnosti. Kot alternativo črni srečamo mornarsko modro in temno rjavo v odtenku vroče čokolade.

Sicer tudi v hladnejših mesecih letošnjega leta ostajajo cvetlični vzorci. Tisti bolj igrivi si lahko dovolite kombinacijo poletnih cvetličnih vzorcev z bolj zimskimi motivi, kot je na primer karo.

Še vedno je močno prisoten tudi leopardji vzorec, ki nas spremlja že od začetka tega leta. Kombinirajte leopardje hlače z belo srajco in minimalističnimi čevlji ter tako ustvarite trendovski jesenski videz.

»MUST HAVE« KOSI TE JESENI

Trenč plašč je brezčasen kos garderobe, ki bo to jesen ponovno v središču pozornosti. Z različnimi slogi, od bolj voluminoznih

krojov do tistih klasičnih in takih, ki stavijo na podrobnosti, bodo trenči popoln in nepogrešljiv kos za prehode med sezonami. Med nujnimi kosi, ki jih velja osvežiti to jesen, so tudi sproščeni blazerji, široke hlače in ženstveni krilni kompleti.

Foto: unsplash

TRENČ PLAŠČ BO EDEN OD »MUST HAVE« KOSOV SEZONE.

Lipicanci so SIVI in ne beli!

5 zanimivosti o kraju in konjih, ki jih niste vedeli.

1. Ali ste vedeli, da je Lipica ena najstarejših kobilarn na svetu?

Kobilarna Lipica je bila ustanovljena leta 1580 in od takrat neprekinjeno deluje. S tem se uvršča med najstarejše kobilarne na svetu. Kobilarna je bila ustanovljena z namenom vzreje konj za dunajski dvor in špansko jahalno šolo na Dunaju in je postala pomemben del evropske kulturne dediščine. Kot izvorna kobilarna lipincev že skoraj 450 let ohranja pasmo lipincev – reja je vpisana tudi na UNESCOv seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

2. Ali ste vedeli, da lipicanci niso rojeni beli?

Čeprav jih poznamo kot bele konje, se lipicanci rodijo temni – črni ali rjavi. Šele z leti njihova dlaka postopoma posvetli, dokler med sedmim in desetim letom ne postanejo popolnoma beli, nekateri pa ostanejo temni vse življenje, kar jih naredi še posebej redke in cenjene. Ker se rodijo temni in z leti osi-

vijo, se kategorizirajo kot sivi konji!

3. Ali ste vedeli, da je lipicanec idealen konj za dresuro?

Lipicanci slovijo po svoji inteligenci, vzdržljivosti in eleganci, zato so popolni za dresuro. Zaradi svoje močne zgradbe, gracioznih gibov in mirnega

temperamenta so že stoletja idealni konji za izvajanje zahtevnih dresurnih vaj, kot jih lahko vidite v španski jahalni šoli na Dunaju ali na predstavah v Lipici.

4. Ali ste vedeli, da so lipicanci simbol slovenske kulturne dediščine?

Lipicanec je neizbrisen del slovenske kulturne identitete. Čeprav ima pasma korenine v habsburški monarhiji, se danes lipicanec močno povezuje s Slovenijo, kjer Lipica predstavlja svetovno središče vzreje teh plemenitih konj. Kobilarna je stoletja skrbno ohranjala in razvijala pasmo, ki jo danes poznajo in cenijo po vsem svetu. Lipicanec se nahaja tudi na slovenskem kovancu za 20 centov.

5. Ali ste vedeli, da Lipica ni le kobilarna, temveč tudi turistična destinacija?

Kobilarna Lipica danes ni le kraj vzreje lipincev, temveč

tudi turistična destinacija. Obiskovalci lahko obiščejo muzeje, uživajo v konjeniških predstavah, se podajo na vodene ogled kobilarne in hlevov ali celo preživijo dan na golf igrišču v neposredni bližini. Dan Kobilarne Lipica bo priložnost, da doživite vse te lepote na enem mestu.

V **nedeljo, 15. septembra 2024**, bo Dan Kobilarne Lipica vabil obiskovalce z vsega sveta, da odkrijejo bogato dediščino in neverjetno lepoto teh plemenitih konj. Program bo pester in primeren za vse generacije. Osrednji dogodek bo zagotovo spektakularna konjeniška predstava, kjer bodo lipicanci pod vodstvom izkušenih jahačev prikazali svoje izjemne spretnosti v dresuri.

Pridružite se nam 15. septembra in doživite dan, poln lepote, tradicije in nepozabnih trenutkov v družbi kraljevskih lipincev!

PREVERJAMO URBANE MITE

“Baby boom” delfinov

Na začetku letošnjega poletja je marsikaterega prebivalca slovenske Istre raznežila novica, da je v slovenskem morju pravi “baby boom” delfinov. Še vedno nosijo naziv najbolj prijaznih in inteligentnih živali v morju, ki, če imamo le toliko sreče, da jih uspemo videti, lepšajo romantične trenutke ob sončnem zahodu.

Zaradi različnih vlog v risankah, knjigah, filmih (verjamem, da smo vsi otroci 90ih vsaj enkrat pogledali film Flipper) pa o delfinih kroži kar nekaj mitov. Pa poglejmo, če so resnični ali ne.

1. Delfini so ribe. Ne drži. Delfini niso ribe, temveč sesalci. Tako kot vsi sesalci delfini dihajo zrak s pljuči, kotijo žive mladiče, ki sesajo materino mleko, in imajo telesno temperaturo, ki jo uravnavajo sami. V našem morju se zadržujejo predvsem delfini vrste velika pliskavka, poleg nje pa poznamo še 35 različnih vrst.

2. Delfini so vedno prijazni do ljudi. Ne drži. Čeprav so delfini znani po tem, da so radovedni in marsikdaj predstavljeni kot zelo prijazni in nežni, pa ni vedno tako. Delfini so živali in lahko v določenih okoliščinah postanejo agresivni, še posebej, če se počutijo ogrožene ali če so pod stresom. Zato je pomembno, da se do delfinov ob-

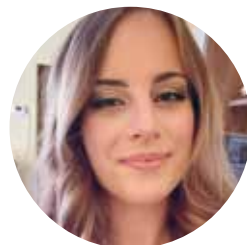
našamo spoštljivo in previdno.

3. Delfini so inteligentne živali. Delno drži. Inteligenca je relativna in se odraža glede na določene kriterije, zato je na vprašanje, ali so delfini inteligentni, težko odgovoriti. Zagotovo lahko delfine naučimo, da sledijo določenim ukazom ali da izvajajo nekatere trike. Prav tako so sposobni abstraktnega mišljenja in se zavedajo sami sebe (zanimivo je to, da so ena redkih živali, ki se prepozna v ogledalu). Prav tako pa znanje prenašajo na svoje potomce.

4. Delfini ne spijo. Ne drži. Res pa je, da je njihov spanec edinstven, saj spijo le z eno polovico možganov sočasno, medtem ko je druga polovica budna in nadzoruje dihanje in okolico, da so lahko pozorni na plenilce, ki se jim med počitkom približajo.

V Piranu deluje društvo Morigenos, ki se ukvarja ravno s preučevanjem in spremljanjem delfinov ter izobraževanjem

MANCA HRIBOVŠEK

širše zainteresirane javnosti. Njihov cilj je ohranjati naravo ter varovati biotsko pestrost v naših in okoliških vodah. Ob novici, da je v našem morju povečano število delfinij mladičev, so opozorili, da delfinov ne smemo zasledovati, vzniki plovil pa morajo, če jih opazijo, voziti na oddaljenosti vsaj 100 metrov. Zaradi hrupa, ki ga plovila oddajajo, delfini med seboj namreč težko komunicirajo.

Za vse ljubitelje teh prebivalcev morja pa še dobra novica: to soboto, 31. avgusta, društvo Morigenos v Piranu od 14.30 dalje organizira že 17. Dan delfinov. Več o dogodku lahko najdete na njihovem Facebooku ali na www.morigenos.org. Aja, na njihovi spletni strani lahko delfine iz slovenskega morja tudi simbolično posvojite (kar je odlična ideja za izvirno darilo, morda ob začetku prihajajočega novega šolskega leta).

Foto: Morigenos

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

Vrt v septembru

Po zelo vročem in s padavinami skopim avgustom, polni upanja vstopamo v september.

Julija in avgusta smo se spraševali, kako rastlinam čim bolj pomagati preživeti to sušno obdobje. Septembra bomo še vedno pobirali jajčevce, paradižnike, papriko in feferone in hkrati že razmišljali o zimi, zato posejemo zimsko solato in radič, špinačo, blitvo ter rukolo. Če imamo pogoje, motovilec posejmo že avgusta, pa tudi še septembra. Dobro je, da ga sejemo v več intervalih. Sadimo lahko zelje, rabarbaro, por. V specializiranih trgovinah pa imajo tudi sadike solate in radiča, ki jih tudi lahko posadimo. Ne smemo pozabiti jesenskega dognojevanja, saj bomo spodbudili rastline k rasti, novo posajenim pa bodo hranila dala moč za zagon rasti. Čeprav naj bi septembra temperature padale, je potrebno še vedno tudi zalivati, da omogočimo rastlinam dobro rast.

Zeliščni vrt ne sme biti zapleveljen, moramo odstraniti vse poškodovane dele rastlin in ohraniti čistočo.

September je primeren za nabiranje majarona, luštreka, šetrja in origana. Pazimo, da nabiramo samo z zdravih rastlin, nabrani deli morajo biti nepoškodovani in dobro razviti. Primerno jih moramo posušiti in pravilno shraniti. Posejemo ali kupimo lahko manjše sadike peteršilja, bazilike, majarona. Postavimo jih na okensko polico, da so vedno pri roki za uporabo. V **sadnem delu vrta** imamo precej dela z obiranjem plodov. Jablane in hruške so pripravljene za obiranje, tudi lešniki so že primerni za nabiranje. Grozdje bo verjetno glede na razmere čez leto krepko pohitelo z zorenjem. Če bodo vremenske razmere dovoljevale, je september primeren tudi za pripravo terena za zasajevanje različ-

nega sadnega drevja. Če se bo nadaljevalo sušno obdobje, je priporočljivo rastlinam pomagati z namakanjem. Potrebno je tudi pozorno spremljati razvoj oljčne muhe, da ne napade naših oljčnikov.

Okrasni vrt se bohoti s cvetjem enoletnic le, če smo čez poletje poskrbeli za primerno namakanje. Z odstranjevanjem odcvetelih cvetov poskrbimo, da je cvetje dolgotrajnejše, ne smemo pozabiti na dodajanje hranilnih snovi. Najbolje je dognojevanje s tekočimi gnojili. Poskrbimo tudi, da plevel ne preraste naših rastlin. Če se bodo temperature spustile, je primeren čas za obrezovanje listnatih in iglastih živih meja in tudi nekaterih grmovnic po cvetenju. Poskrbimo tudi za vrtnice ter zatremo škodljivce in bolezni, lahko jim dodamo še odmerek gnojila.

Trata je zahteven del vrta, opravimo še zadnje letošnje gnojenje, pazimo na primerne temperature in vlago, da ne povzročimo ožiga. Če se je pojavil plevel, ga lahko mehansko odstranimo, glede na padavine primerno nastavimo tudi namakalni sistem.

SAŠO MEJAK

MODRA LINJA HOLDING

Lucija, Liminjanska c. 96, 6320 Portorož
Gsm: +386 41 618 541, Tel.: +386 5 677 87 77, + 386 5 674 62 30
E-pošta: kamp.fiesa@gmail.com

RECEPT NONE OLGE

Gratinirane kapesante v pečici

Naši nonoti so vedno govorili, da bi bilo dobro, da si vsak petek, če je le ta možnost, privoščimo nekaj morskega, saj je zadnji delovni dan v tednu znan po tem, da se takrat ne jé mesa (in ja, nekateri to prakticirajo čez vse leto, ne samo med postnim časom).

Zato so se na naših krožnikih za predjed marsikdaj znašle tudi takšne in drugačne školjke. Med mojimi najljubšimi pa bodo vedno ostale gratinirane kapesante v pečici, tudi zaradi okusa, ki spominja na dom.

Sestavine za 4 osebe (za predjed):

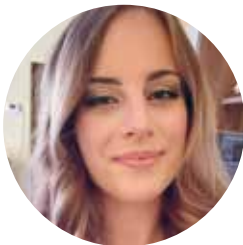
- 8 kapesant
- belo vino
- 4 stroke česna
- vejico peteršilja
- nariban parmezan
- olivno olje
- drobtine
- limona
- začimbe (sol, poper)
- svež kruh

Postopek:

Iz kapesant izdolbemo meso, ki ga operemo in narežemo na drobne koščke. V posebni posodi pripravimo omako, in sicer na drobno nasekljamo česen in peteršilj, dodamo olivno olje, sok limone, žlici vode, drobtine (paziti moramo, da jih dodamo ravno prav, da se omaka preveč ne zgosti), malo belega vina (najbolje če je to domača malvazija) in začimbe po okusu (kot je značilno za mediteransko kuhinjo, sta to večinoma sol in poper). Narezano meso kapesante položimo nazaj v školjke in z žlico dodajamo pripravljeno omako. Pečico segrejemo na 180 stopinj. Pripravljene školjke položimo na pekač. Nasvet: da se ne prevrnejo, si pomagajte s pekačem za muffine. Pekač damo v segreto pečico in

pečemo 10 minut, nato na školjke dodamo nariban parmezan in pečemo še toliko časa, da se sir lepo stopi oziroma zapeče. Gratinirane kapesante postrežemo vroče. Zraven ponudimo topel kruh in kozarec belega domačega vina. Vaše mojstrovine tudi tokrat pričakujem na že znanem e naslovu: manca.hribovsek@obalaplus.si. Dober tek!

MANCA HRIBOVŠEK

ELEKTROCENTER

Vabljeni v specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom • Z načinom samopostrežbe za vaš hitrejši nakup

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganelška c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

BUDISTIČNI MENIH, SVEČENIK V TIBETU IN MONGOLIJI	KEM. ZNAK ZA BOR (NAR.) KOROŠKO		MESTO V ETIOPIJI	RUDI SELIGO	IME SLOVENSKEGA KOREOGRAFA OTRINA	1. ČRKA IMENA KOŠARKARJA MILIČA ALTMANOV FILM	ODMAKNEN, SAMOTEN HRIBOVSKI KRAJ (EKSPR.)	LEP MLADENIČ, LJUBLJENEC AFRODITE V GRŠKI MITOLOGII	KEMIJSKI ZNAK ZA SREBRO	21 ČRKA ABECEDE SLOVENSKEGA PEVKA MUŠIČ	VZPOREDNI GREBENI NA PILI	IME SLOVENSKE PEVKE TRATNIK	DRAG KAMEN
LJUBEZEN DR. ŽIVAGA			PESNIK (EKSPR.)										
IME DVEH GRŠKIH POVELJNIKOV PRED TROJO			HR. BOKSAR DAMIR KANADSKI PEVEC BRYAN					DRUGI DEL TALMUDA SOMALSKI GENERAL MAHAMED F.					
KLUB LJUDI Z VISOKIM IQ				OST, RIBIŠKE VILICE AVANS, NADAV					IZUMITELJ LADJUSKEGA VIJAKA RESSEL				
KOSTNI LOK NAD OČESOM (ŠPORT.)					SLOVENSKI HOKEJIST RUDI LJUDSTVO V PERUJU				BOLGARSKA KRALJEVSKA DINASTIJA GR. BOG VOJNE				
SESTAVIL Boris Kralj	KRINKA (POG.)	VRSTA GOSTE JUHE BRITANSKI MITOLOŠKI KRALJ				SRB. PEVKA UKRADEN POLJSKI SAHIST ZBIGNIEW				GROBO ORIENTALSKO DOMAČE SUKNO	RIMSKI CESAR KRUTI RIMSKI CESAR		
ČAROVNIK, MAGIK (KNJIŽ.)			IME PEVKE SEPE TROPSKA ŽABA					AZIJSKA DRŽAVA				POKRAJINA NA HRVAŠKEM	PULZ, BITJE ŽILE NEMŠKI POLITIK HUGO
GLAVNO MESTO FRANCOS. DEPARTMAJA PAS DE CALAIS				POROČEN MOŠKI, SOPROG VEČJI TVOR				DEBEL ČLOVEK (SLABŠ.) JUŽNI SADEZ					
OSNOVNA SKAVTSKA ENOTA			ROMUNSKA SABLAJČICA LAURA					ŠPA. IGRALKA MONTIEL VZDEVEK GIACOMA AGOSTINIJA					
NALEZLJIVA BOLEZEN			URARSKA DELAVNICA (REDKO) RUS. REŽISER NIKOLAJ						SEBIČNOST, SAMO-LJUBNOST	RUMENO RIJAVA BARVA JADRANSKI OTOK			
DANSKI OTOK V MALEM BELTU			AMERIŠKI IGRALEC WALLACH SKANDINAV. DROBIŽ			LOVEC (POG.) NIRVANIN KITARIST KURT					TON A, ZVIŠAN ZA POLTON MLJNSKI ŽLEB		
	ZNANA ZNAMKA ČOKOLADE	ZGORNJA OKONČINA AGAVI PODOBNA RASTLINA			ŠPANSKI SLIKAR RAFAEL SLO. PISATELJ IVO							PETER ERŽEN AMERIŠKI NOGOMETAS ALEXI	
MAČJI SAMEC				IZOBRAŽEVALNA USTANOVA AM. PISATELJ TWAIN				SLOVENSKI POLITIK IVAN KILOGRAM (POG.)				PRVI MUSLIMAN. KALIF	VOJAŠKI OBRAMBNI NASIP
SODOBNIK KELTOV			DRHAL, SVOJAT (KNJIŽ.) SKALA, CER				NORDIJSKI IZRAZ ZA SMUČI SANJE, SNOVI			RUSKA IGRALKA OLGA KRAJ PRI DOMŽALAH			
LOČJE, LOČEK			SLOVENSKI KOMIK JURE MAJDA BRODNIK					KAR JE IZDELANO					
KLEMEN JAMNIKAR			HRVAŠKI PEVEC DINO					IME FRANCOS. SKLADATELJA DELIBESA			DREVO TROPSKE AFRIKE		
ANTON AŠKERC			POKRAJINA V SLOVENIJI, OB PIVKI IN SNEŽNIKU					VAS V PAKISTANU			ROČNO ORODJE ZA ŽETEV		

AJMARI: peruj. ljudstvo AIDID: somal. general ARRAS: fr. departma ASSAB: mesto v Etiopiji SARITA: šp. igralka CANOGAR: šp. slikar BADEA: romun. sabljajčica

VLAK JE ZA VSE

Najboljše poti so tiste, ki jih
skupaj ohranjamo zelene.

